

Hur många byter respektive lämnar fotbollsförening?

Stig Elofsson

Abstract

Syftet med den här rapporten är att studera hur många barn och ungdomar som byter fotbolls-förening respektive lämnar fotbollen. Utgångspunkten för analyserna är en fråga där eleverna i en enkät som besvarats under skoltid fått ange om de under det senaste året slutat i någon förening och ange vilken eller vilka det handlar om. Som bas för beräkningarna används summan av antalet nuvarande medlemmar och det antal som har lämnat fotbolls-förening. Ett ytterligare syfte med rapporten är att studera skillnaderna mellan de som bytt och de som lämnat fotbolls-förening samt undersöka om de som lämnat fotbolls-förening har sämre hälsa och livskvalitet än de som för närvarande är med i fotbolls-förening.

Materialet för analyserna har hämtats från undersökningar som genomförts inom projektet *Ung livsstil* i olika kommuner. Urvalen som använts är alla slumpmässiga varför resultaten kan generaliseras till samtliga elever i de berörda kommunerna. De centrala resultaten har hämtats från undersökningar som genomförts mellan 1994 och 2019 (omfattande cirka 69 000 elever sammanlagt på mellan- och högstadiet samt gymnasiet). Sammantaget är det cirka en fjärdedel bland killarna och cirka 10 % bland tjejerna som är med i en fotbolls-förening. Detta innebär att materialet för analyserna av den interna rörligheten och hur många som lämnar fotbollen bygger på ett grundmaterial på cirka 16 500 individer.

Att killar oftare är med i fotbolls-förening är ett väl känt faktum. Könsskillnaderna är likartade, i alla skolstadiet är det ungefär två och en halv gånger så vanligt att killar deltar som att tjejer gör det. Nedgången med ökad ålder ser också likartad ut, för bägge könen gäller att deltagandet minskar med en tredjedel från mellan- till högstadiet och sedan med lika mycket från högstadiet till gymnasiet. Detta innebär att andelen deltagare bland killar minskar från cirka 40 procent i mellanstadiet till endast 13 procent i gymnasiet. Bland tjejer minskar andelen deltagare från 15 till endast 5 procent.

Social bakgrund har en tydlig inverkan på deltagandet. Barn och ungdomar som inte bor med bägge föräldrar, de som har lägre socioekonomisk bakgrund liksom de som har utländsk bakgrund har – utom bland mellanstadiekillar - ett lägre deltagande. Här har det skett en tydlig förändring bland killar. I tidigare undersökningar var deltagandet i fotboll jämnt med avseende på socioekonomisk bakgrund.

Andel som byter förening inom fotbollen är av samma storlek bland killar och tjejer men ökar med ökad ålder från strax över fem procent i mellanstadiet till strax över 10 procent i högstadiet och gymnasiet. Ser vi till utveckling över tid tycks det ha skett en nedgång i mellanstadiet medan en tendens till ökning är mest framträdande i de båda högre stadierna. Social bakgrund har begränsad inverkan. Resultaten visar dock att killar med utländsk bakgrund byter klubb i större utsträckning än de som har svensk bakgrund.

Andelen som lämnar fotbollen ökar med ökad ålder. Både bland killar och tjejer ligger denna på cirka 20 procent i mellanstadiet och ökar sedan till ungefär en fjärdedel i högstadiet. Bland killar ligger den sedan på samma nivå i gymnasiet medan den bland tjejer stiger till en tredjedel. Bland killar pekar resultaten mot att andelen som lämnar fotbollen har ökat över tid i samtliga åldersgrupper, medan det bland tjejer inte tycks ha skett några mer systematiska förändringar.

Social bakgrund har en starkare inverkan på om killar lämnar fotbollen. Killar som bor med bägge föräldrar lämnar mindre ofta än de som bor i andra familjekonstellationer. Samma gäller även bland mellanstadietjejer medan familjekonstellation har begränsad påverkan för tjejer på

de båda högre stadierna. Bland killar är sambanden med svensk/utländsk bakgrund svaga medan det bland tjejer gäller att de som har utländsk bakgrund i högre utsträckning lämnar fotbollsforening än de som har svensk bakgrund.

Skäl för att sluta i fotbollsforening

Oberoende av ålder är de vanligaste skälen till att man slutar i en fotbollsforening att man tröttnat, andra intressen, att ledarna är dåliga, att man inte har tid samt i högstadiet och gymnasiet att läxor tar för mycket tid. Alla dessa skäl tas oftare upp av de som lämnar fotbollsforening än de som byter forening. Många anger också andra skäl än de som räknas upp i frågan men detta är vanligare bland de som bytt fotbollsforening än de som lämnat, speciellt i mellanstadiet och bland killar i högstadiet. Vi kan också notera att de som lämnat fotbollsforening oftare tar upp idrottsskada som ett skäl för att sluta. Få – oberoende av om de bytt eller lämnat fotbollsforening att de slutat för att ledare sagt att de inte platsar, för att det är för dyrt samt i högstadiet och gymnasiet att man inte kan påverka. Fotbollen skiljer sig i dessa avseende mycket lite från annan idrott. Samma bild framträder om vi ser till samtliga som slutat i någon idrottsforening.

Ser till de tre bildade dimensionerna finns ett genomgående mönster – oberoende av ålder. De som slutat i fotbollsforening tar oftare än de som bytt fotbollsforening upp att ”idrott är mindre viktigt” samt praktiska orsaker till att man slutat. I dessa avseenden skiljer sig fotboll obetydligt från andra idrottsgrenar. Däremot är skillnaden mellan dessa båda grupper relativt små om vi ser till orsaker kopplade till ledarna. Här är det t o m något vanligare att sådana skäl anges av de som bytt forening än av de som lämnat fotbollsforening. Ser vi till idrottsforening totalt sett gäller allmänt att de som lämnat idrottsforening oftare än de som slutat i en idrottsforening men fortfarande är kvar i någon uppger detta som skäl. Här skiljer alltså fotboll tydligt ut sig från den övriga idrotten. Bakom detta döljer sig nästan enbart att barn, ungdomar som bytt fotbollsforening i högre utsträckning tar upp ledarna som ett skäl för att byta.

Hälsa och livskvalitet

Resultaten visar att de som lämnat fotbollsforening än de som är med i fotbollsforening mindre ofta uppger att deras hälsa är bra, oftare att den inte är bra. De redovisar också i genomsnitt lägre livskvalitet och fler bland dem anger att deras livskvalitet är låg. I gymnasiet tycks dock skillnaderna när det gäller upplevd livskvalitet vara något mer begränsade bland tjejer. Ser vi till förekomst av psykosomatiska besvär är bilden inte lika entydig. Bland killar är skillnaden mellan de som för närvarande är med och de som lämnat fotbollsforening ganska liten, medan vi bland tjejer finner högre förekomst av psykosomatiska besvär bland de som lämnat fotbollsforening i mellanstadiet. I de båda högre stadierna är skillnaden relativt liten. De mindre skillnaderna när det gäller förekomst av psykosomatiska besvär kan kopplas samman med att vi i flera tidigare undersökningar endast funnit en svag koppling mellan deltagande i idrottsforening och förekomst av psykosomatiska besvär¹.

En fördjupad analys - med kontroll för social bakgrund inkluderande familjesituation samt socioekonomisk respektive svensk/utländsk bakgrund – visar att skillnaderna mellan de som bytt och de som lämnat fotbollsforening kvarstår när det gäller självskattad hälsa². Barn och ungdomar som lämnat fotbollsforening har sämre hälsa än de som för närvarande är med i fotbollsforening även efter kontroll för social bakgrund. När det gäller låg livskvalitet är bilden inte riktigt lika entydig men bland killar och högstadietjejer gäller även att fler bland de som

¹ Rapporter om besvär och deltagande i IF.

² Analyserna har gjorts med binär logistisk regression.

lämnat fotbollsörening anger detta än de som för närvarande är med i fotbollsörening. Resultaten tyder däremot inte på att de som lämnat fotbollsörening skulle ha psykosomatiska besvär i högre utsträckning.

Skiljer då fotbollen ut sig från andra idrotter i dessa avseenden³? Den bild vi får av fotbollen ger i huvudsak samma bild, d v s fotbollen tycks inte skilja ut sig speciellt när det gäller faktumet att de som lämnat fotbollsörening skattar sin hälsa och livskvalitet lägre än de som för närvarande är med i fotbollsörening. En skillnad kan dock vara värd att notera. Ser vi till fotboll är det fler – både bland de som har lämnat och de som är med i fotbollsörening – som skattar sin hälsa som bra, bland killarna färre som skattar den som inte bra än vad som gäller för idrott totalt sett.

³ Elofsson m fl, 2020. *Vilka slutar i en idrottsörening men är kvar och vilka slutar helt i idrottsörening?*

Förord

Ung livsstil är ett forsknings- och utvärderingsprojekt som studerar ungas levnadsvanor och livsvillkor inom en rad områden samt preferenser inom fritid och kultur. Projektet är ett samarbete mellan ett femtontal kommuner i Sverige och institutionen för socialt arbete (Stig Elofsson) vid Stockholms universitet. Forskningsprojektet startade 1984 vid sociologiska institutionen på Stockholms universitet för att undersöka barns/ungdomars fritidsvanor och preferenser inom fritid. Sedan studien 2004/2005 i Stockholm har perspektivet vidgats och strävat efter att mer utförligt kunna beskriva och analysera barns/ungdomars livsvillkor. I första hand står dock fortfarande deras situation och preferenser på fritidsområdet i centrum för våra studier. Sedan år 2000 genomförs studier inom Ung livsstil också i grund- och gymnasieskolan.

Ett stort tack går till alla de barn/ungdomar som besvarat enkäterna och gett en beskrivning av era livsvillkor och önskningar. Detta ger ett viktigt underlag för att politiker skall kunna utforma en politik för barn- och ungdomar. Ett stort tack också till de personer i medverkande kommuner som genomfört fältarbetet samt kodning av enkäterna! Utan er hade inte studierna gått att genomföra i den nuvarande omfattningen.

Olika rapporter inom ung livsstil finns att ladda ned gratis på www.unglivstil.org Ung livsstil finns även på Facebook!

Följ forskningsprojektet för att se de senaste resultaten www.facebook.com/unglivstil1

Stockholm 2022

Stig Elofsson

Fil. Dr i statistik och docent i socialt arbete

E-post stigelofsson@bredband.net

C författare

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställningar	1
2 Tidigare forskning	2
3 Material och metod.....	4
3.1 Genomförande	4
3.2 Mått.....	4
3.2.1 Att sluta i förening	4
3.2.2 Varför har man slutat i förening	4
3.2.3 Medlemskap i idrottsförening	4
3.2.4 Hälsa och livskvalitet	5
3.2.5 Familjesituation och relation till föräldrar	5
3.2.6 Familjens socioekonomiska ställning	6
3.2.7 Svensk/utländsk bakgrund.....	6
3.3 Undersökningsgrupp.....	6
3.4 Statistisk metod.....	9
4 Hur många byter respektive lämnar fotbollsförening?.....	10
4.1 Mellanstadiet	10
4.2 Högstadiet.....	14
4.3 Gymnasiet.....	18
4.4 Förändringar med ökad ålder.....	23
5 Hur påverkar social bakgrund?	24
5.1 Deltagande	24
5.2 Den inre rörligheten, de som bytt fotbollsklubb	26
5.3 Hur många lämnar fotbollsförening	27
5.4 Finns det koppling till deltagandet?.....	28
6 Varför slutat?.....	30
6.1 En sammanfattande bild	35
7 Skiljer sig hälsa och livskvalitet mellan de som lämnat fotbollsförening och de som är kvar?	37
8 Sammanfattning	39
8.1 Deltagande i fotbollsförening	40
8.2 Vilka har bytt fotbollsförening?	40
8.3 Vilka lämna fotbollsförening?	41

8.4 Skäl att sluta i fotbollsförening.....	41
8.5 Hälsa och livskvalitet.....	42
Referenser.....	44
Bilaga. Underlag för beräkningar.....	45

1. Inledning

Vi har i en nyligen publicerad rapport studerat hur många som slutat i någon idrottsförening och hur många som lämnat idrottsförening⁴. De resultat som presenteras handlar om ett slags genomsnitt för alla de idrotter som finns inom idrottsrörelsen (vägda utifrån hur många som ägnar sig åt olika idrotter). Ser vi till resultaten finns avsevärda skillnader mellan olika kommuner. Detta är ju knappast förvånande. Det är rimligt att andelen som slutar och lämnar ser olika ut inom olika idrotter och då skulle en del av dessa olikheter kunna bero på vad det är för idrott som dominerar i olika kommuner. Ett problem är dock att – trots att materialet sammantaget är omfattande – antalet deltagare i de flesta idrottsgrenars skulle bli alltför litet för att vi skall få tillförlitliga data. Här är dock fotboll ett undantag eftersom den har ett stort antal deltagare både bland killar och tjejer. Bland killar är fotboll den klart den största idrotten och även bland tjejer är den störst tillsammans med ridning.

I den här rapporten har vi inriktat oss mot att undersöka hur det ser ut inom fotbollsförening när det gäller hur många som byter och hur många som lämnar.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med rapporten är att jämföra hur många som slutar inom fotbollsförening. Som konstaterats i en nyligen publicerad rapport innebär detta långt ifrån alltid att de som uppger att de slutat i en fotbollsförening slutat att vara medlem i fotbollsförening⁵. Man kan byta till en annan klubb. Detta innebär att de finns två grupper bland de som slutar.

- Man slutar i någon fotbollsförening men har bytt till någon annan fotbollsklubb. Nedan betecknas detta för ”intern rörlighet”.
- Man slutar i en fotbollsförening och lämnar fotbollen. Här skall konstateras att en del av dessa – dock ett begränsat antal – fortfarande kan vara medlem i idrottsförening och ägna sig åt någon annan form av idrott.

Som bas för beräkningarna används summan av antalet nuvarande medlemmar och det antal som har lämnat fotbollsförening. För att få en bakgrund kommer vi även att göra analyser av deltagandet i fotbollsförening, dvs hur stor del av barnen och ungdomar som är medlem i fotbollsförening. I samtliga fall görs separata analyser uppdelat efter kön och ålder. För alla dessa tre grupper studeras följande tre frågeställningar:

1. Hur stor andel det handlar om uppdelat efter kön och skolstadium,
2. Har det skett förändringar över tid? Underlaget är i detta fall upprepade studier i samma kommun. Sammantaget studeras här tidsintervallet från 1994 och framåt.
3. Vilken inverkan har social bakgrund – vid sida av kön och ålder? Här analyseras inverkan av familjesituation (familjekonstellation och förtroende för föräldrar) samt socioekonomisk respektive svensk/utländsk bakgrund.

I rapporten analyseras även vilka skäl man angett för att byta respektive lämnat fotbollsförening samt om de som lämnat fotbollsförening skiljer sig från de som för närvarande är medlem i en fotbollsförening när det gäller hälsa och livskvalitet.

⁴ Elofsson m fl, 2020. *Vilka slutar i en idrottsförening men är kvar i en annan idrottsförening och vilka slutar helt i idrottsförening?*

⁵ Elofsson m fl, 2020. *Vilka slutar i en idrottsförening men är kvar och vilka slutar helt i idrottsförening?*

2 Tidigare forskning

Vi har i en nyligen publicerad rapport studerat hur många som slutat i en idrottsförening och därvid skiljt mellan den interna rörligheten – hur många som slutat i någon förening men fortfarande är med i någon idrottsförening - och hur många som lämnar idrottsförening⁶.

Ser vi till hur många som lämnat idrotten handlar det om cirka 10 procent i mellanstadiet och ungefär 20 procent i högstadiet och gymnasiet. Könsskillnaderna är relativt begränsade i alla de tre åldersgrupperna. Resultaten från de upprepade studierna ger delvis varierande resultat men tyder på att andelen som lämnat idrotten bland tjejer har ökat över tiden. Detta gäller i alla åldersgrupper. Bland killar är bilden mer splittrad. I mellanstadiet och högstadiet tycks det inte ha skett någon mer systematisk förändring medan resultaten i gymnasiet främst pekar mot att det kan skett en minskning.

En jämförelse mellan de som lämnar idrotten och de som förnärvarande är med i idrottsförening visar på en förstärkning av både bristande jämställdhet och ojämlikhet. Jämställdheten är ovanligt låg bland de som har låg socioekonomisk bakgrund liksom bland andra och första generationens invandrare – grupper där jämställdheten redan är låg när det gäller deltagande i idrottsförening. Den bristande jämställdheten förstärks här ytterligare.

Även ojämlikheten förstärks såväl när det gäller familjesituation som socioekonomisk och svensk/utländsk bakgrund. Alla dessa tre faktorer har var för sig en separat inverkan oberoende av varandra. Andelen som lämnar idrotten är högre bland de som inte bor med bägge föräldrarna. Andelen är också högre bland de som har låg socioekonomisk bakgrund liksom bland de som har utländsk bakgrund. Det senare gäller både för andra och första generationens invandrare. Både då det gäller socioekonomisk och svensk/utländsk bakgrund gäller att genomslaget är kraftiga bland tjejer än bland killar.

Ser vi till de skäl barnen och ungdomarna anger för att de slutat i idrottsförening skiljer sig de som lämnat idrotten från de som stannar kvar tydligt genom att de förra i genomsnitt anger fler skäl. Detta tyder på att deras beslut är övervägt och kanske också på att det krävs ”starka” skäl för att lämna idrotten. De vanligaste skälen för att lämna idrotten är att man tröttnat och att man är mer intresserad av andra saker. Det finns dock en hel del som tar upp att man inte har tid eller att läxor tar för mycket tid. Cirka en femtedel anger att man tycker att ledarna är dåliga eller att man tycker att man inte hänger med.

I denna rapport presenteras även en genomgång av tidigare forskning. Med undantag för Wagnssons avhandling⁷ denna är äldre – rapporter och artiklar som publicerats före år 200 – och berör inte de specifika frågeställningar som behandlas i den här rapporten. Det finns dock ett undantag. År 2004 redovisar Franzen och Petersson resultat från projektet ”De avgörande åren” där man studerar en årgång (1984) fotbollsspelare. Man har följt samtliga spelare i 47 lag från 31 olika föreningar, sammanlagt 1117 killar och tjejer, som vid undersökningens början var 13 år. Lagen har hämtats från föreningar som har lag på alla nivåer i seriesystemet från division 6 till Allsvenskan. Deltagarna har fått besvara enkäter vid tre tillfällen, dels då undersökningen påbörjades (1997), dels efter 1 år respektive 2 år. Av dem som fanns med då undersökningen påbörjades återstod 46 % det tredje året, alltså när deltagarna var 16 år. Under första året var utflödet 15 %, under andra året 6 % och under det tredje 26 %. Författarna kopplar

⁶ Elofsson m fl, 2020. *Vilka slutar i en idrottsförening men är kvar och vilka slutar helt i idrottsförening?*

⁷ Wagnsson 2009.

variationen i utflödet till förändringar inom fotbollen. Vid tretton års ålder möter ungdomarna en första tröskel som gäller att de nu skall spela i elvamannalag. Detta gör att spelet blir svårare taktiskt, vilket gör att tränarens krav blir mer påtagliga. Nu handlar det om fotboll ”på riktigt”. Året efter präglas av verksamhetens stabilisering, vilket skulle kunna innebära att utflödet blir lägre. För femtonåringar kommer dock åter en tröskel, då kraven när föreningarnas sextonårslag skall formos. I en multipel analys (binär logistisk regression) finner författarna att andelen som slutar inte kan kopplas till seniorverksamhetens plats i seriesystemet – mer elitinriktad verksamhet tycks inte innebära att fler ungdomar slutar. Man finner inte heller några påtagliga geografiska skillnader eller samband med ålder respektive etnicitet. Däremot saknas uppgifter om ungdomarnas sociala bakgrund i övrigt, vilket skulle kunna ha betydelse. Man finner en tydlig koppling till det som betecknas som förvärvande av sportkapital och erkännande för sina prestationer. En viktig faktor är också att man har skolkamrater eller kompisar i verksamheten. Däremot tycks andra intressen på fritiden ha relativt liten betydelse. Ser man till skolan tycks krav inte inverka, avhoppet är större bland de som valt yrkesförberedande linjer på gymnasiet, där man rimligen kan utgå från att kraven snarare är lägre.

3 Material och metod

Materialet som används i analysen har hämtats från undersökningar kring barns och ungdomars fritidsvanor och livssituation som genomförts inom projektet "Ung livsstil" i olika orter från 2013 och framåt. Studierna har genomförts av oss och fritids- och kulturförvaltningar (eller motsvarande) i form av enkäter som elever i mellan- och högstadiet samt gymnasiet fyllt i under lektionstid i skolan. Samtliga undersökningar har som gemensamt syfte att studera elevernas utövande av olika fritidsaktiviteter med tyngdpunkt på aktiviteter som får offentligt stöd. I samtliga enkäter ingår vid sidan av detta frågor som gäller elevernas sociodemografiska och sociala bakgrund samt deras skolsituation.

3.1 Genomförande

Vid genomförandet har personal från fritids- och kulturförvaltningarna (eller motsvarande) varit närvarande för att kunna besvara eventuella frågor. Urvalet av orter kan närmast ses som ett tillgänglighetsurval då det omfattar kommuner som valt att vara med i undersökningarna.

Eleverna har fyllt i enkäterna under lektionstid i skolan. Vid varje undersökningstillfälle har en anställd från kommunen eller Ung livsstil varit närvarande i klassen när enkäten fylldes i. Den ansvarige har också introducerat enkäten för eleverna och samlat in dessa efter att de fyllts i. Har eleverna haft frågor eller svårigheter vid ifyllandet av enkäten har den anställde från kommunen (eller motsvarande) och läraren hjälpt till.

I undersökningarna har tydligt markerats att det är frivilligt att besvara enkäten och att svaren är anonyma. För att garantera anonymiteten har dessa sedan direkt samlats in – utan att någon studerat svaren i de enskilda enkäterna – och flyttats till fritidsförvaltningen. Där har sedan svaren på öppna frågor kodats och efter detta har enkäterna lästs in på data. Efter kontroll för fel i inläsningen har sedan enkäterna förstörts så att svaren efter detta inte kan kopplas till någon specifik individ.

3.2 Mått

3.2.1 Att sluta i förening

I de ingående studierna ingår en fråga som tar upp om barnen/ungdomarna slutat i någon förening samt skäl till varför man slutat. Frågan lyder *Har du slutat i någon förening under de senaste 12 månaderna?* med svarsalternativen ja/nej. Som följdfråga kommer därefter *Om ja, vilken förening och varför?* Uppgifter om föreningarna har besvarats i en öppen fråga och har därefter kodats med uppgift om typ av förening och i de fall det handlar om en idrottsförening typ av idrott. I detta sammanhang kollas också att det handlar om en förening och inte något annat.

3.2.2 Varför har man slutat i förening

De barn/ungdomar som slutat i en förening har i en följdfråga fått markera vilka av ett antal uppräknade motiv som är skäl till att de slutat. Frågan lyder *Och varför har du slutat?* (kryssa fler alternativ vid behov). Alternativen varierar något mellan olika undersökningar men de mest centrala förekommer genomgående. Alternativen presenteras i samband med resultaten.

3.2.3 Medlemskap i idrottsförening

Den fråga som används för att avgöra om barn/ungdomar är med i idrottsförening lyder *Är du medlem i några föreningar klubbar, kyrkor?* (Om du är osäker om det är en förening du är med

i när du utför din aktivitet så skriv ändå upp den här)

Nej Ja

Om ja, vilken/vilka föreningar eller klubbar är du med i, vad sysslar ni med för aktiviteter och hur aktiv är du?

Förening/Klubb	Aktivitet/idrottsgren	Hur många gånger <u>under de senaste 4 veckorna</u> har du deltagit i din/dina föreningars verksamhet (träning, tävling, möten, besök i klubblokalen osv)
1. #		

I de flesta fall anges fem alternativ

Eftersom många ungdomar tror att deltagande i t ex vissa dansformer och att gå på gym är förening har de alternativ, som ungdomarna angivet i den öppna frågan, granskats av personer från lednings-gruppen för "Ung livsstil" och personer med god kännedom om det lokala föreningslivet. De fall då det inte handlar om förening i traditionell mening har uteslutits. (Uppskattningsvis handlar det om cirka 10-15 procentenheter). För medlemmar i idrottsförening kodas även idrottsgrenar, vilka sammanfattas i lagidrott respektive individuell idrott.

3.2.4 Hälsa och livskvalitet

När det gäller hälsosituationen används tre mått – där de två första främst kan ses som mått på ungdomarnas hälsa - självskattad hälsa respektive förekomst av psykosomatiska besvär, medan det tredje måttet handlar om hur ungdomarna skattar sin livskvalitet. Självskattad hälsa mäts genom frågan *Hur tycker du att din hälsa är?* med svarsalternativen Bra, Ganska bra, Varken bra eller dålig, Ganska dålig, Dålig.

Förekomst av psykosomatiska besvär utgår från svaren på frågan *Har du under de senaste 12 månaderna haft följande besvär?* I frågan ingår alternativen Huvudvärk, idrottsskada, Irritation eller dåligt humör, Magont (inte mensvärk), Nedstämdhet eller deppighet, Ont i axlar, nacke eller rygg, Ont i armar eller ben, Oro/ångest, pip eller tjut i öronen, Stress, Svårt att sova eller somna samt Ihållande trötthet. Svarsalternativen är: I stort sett varje dag (kod=4), Ungefär en gång i veckan (3), Ungefär en gång i månaden (2) och sällan eller aldrig (1). För att få ett mått på förekomst av psykosomatiska besvär har ett medelvärde beräknas för alla dessa alternativ utom idrotts-skada och pip eller tjut i öronen. Elever som angett att de nästan dagligen har tre eller fler sådana besvär bedöms ha hög förekomst av psykosomatiska besvär

Uppgifter kring upplevd livskvalitet bygger på ungdomarnas svar på frågan *Hur tycker du att livet är som helhet?* Där ungdomarna fått kryssa för ett värde mellan 1 och 10. Ett (1) har markerats mycket dåligt och 10 mycket bra. Även i detta fall används som mått medelvärdet. Barn/ungdomar som skattat sin livskvalitet som fem eller lägre bedöms ha låg livskvalitet.

3.2.5 Familjesituation och relation till föräldrar

Uppgifter om elevernas familjesituation har hämtats från frågan *Vilka vuxna bor du med hemma?* med svarsalternativen: mamma och pappa, ibland mamma och ibland pappa, bara mamma, bara pappa, mamma och en vuxen till, pappa och en vuxen till, någon annan vuxen samt på gymnasiet bor ensam. Relationen till föräldrar studeras genom frågan *Vilka personer har du förtroende för/litar du på?* där *egen förälder/föräldrar* utgör ett av flera alternativ. Då en majoritet av barnen/ ungdomarna markerat föräldrar tolkas avsaknad av en sådan markering att relationen till föräldrarna är mer problematisk. Det är rimligt att i detta fall utgå från att föräldrarna har svårare att påverka vad barnen gör.

3.2.6 Familjens socioekonomiska ställning

Socioekonomisk ställning mäts genom boendeform samt tillgång till bil, båt och sommarstuga – ett mått som teoretiskt kan kopplas till Webers definition av klass, vilket i sin tur kopplas till begreppet livschanser⁸ (Weber, 1983). Detta mått har använts i flera andra studier (Blomdahl & Elofsson, 1990; Nilsson, 1998; Larsson, 2008; Blomdahl & Elofsson, 2006). En fördel med att använda detta mått i jämförelse med t ex mått som utgår från föräldrars utbildning och sysselsättning är att det interna bortfallet blir mycket begränsat. I de fall man jämfört samband med de olika måtten blir resultaten något olika starka men går dock oftast i samma riktning.

3.2.7 Svensk/utländsk bakgrund

Som grund för beskrivningen av svensk/utländsk bakgrund används uppgifter huruvida ungdomarna själva och deras föräldrar är födda i Sverige eller ej (en utförligare beskrivning finns i Blomdahl, Elofsson, 2006, s 33-34). Frågorna har följande formulering:

Är du (din pappa, mamma) född i Sverige? (Nej/Ja)

Med utgångspunkt från svaren på dessa tre frågor grupperas ungdomarna i fyra grupper i hierarkisk ordning från ungdomar med svensk bakgrund till ungdomar med tydlig utländsk bakgrund på följande sätt: Ungdomar med svenskt ursprung (själv och båda föräldrar födda i Sverige), ganska stark svensk anknytning (t ex adoptivbarn eller de som har en förälder född utomlands), andra generations invandrare (bägge föräldrar födda utomlands, själv född i Sverige) samt första generations invandrare (själv och bägge föräldrar födda utomlands).

3.3 Undersökningsgrupp

Målet med undersökningarna har varit att kunna studera barns och ungdomars levnadsvillkor i de olika kommunerna. Urvalet av undersökningsgrupper är slumpmässigt och utgår från uppgifter om samtliga elever - i såväl kommunala skolor som friskolor⁹. Detta innebär att materialet ger en representativ bild av situationen för samtliga elever – dock ej de som går i grund- eller gymnasie-särskolan - i kommunen¹⁰.

Det aktuella urvalet av kommuner ingår bland dem som genomfört undersökningar inom projektet *Ung livsstil* och kan betraktas som ett tillgänglighetsurval. I de studerade kommunerna finns områden av glesbygdskaraktär och de ingående kommunerna skiljer sig avsevärt om man ser till fördelningen för socioekonomisk ställning och andel ungdomar med utländsk bakgrund. I studien ingår högstatuskommuner där mer än hälften av eleverna kommer från familjer med hög eller ganska hög socioekonomisk ställning och där man har få elever med utländsk bakgrund. Som motpol till dessa finns kommunområden där många av eleverna kommer från familjer med låg eller ganska låg socioekonomisk ställning och många har utländsk bakgrund. Det finns också betydande variationer om man ser till andel medlemmar i idrottsförening. Förhoppningsvis ger detta en bredd som kan ge en för Sverige relevant bild av idrottens sociala struktur mer allmänt i Sverige.

Urvalet av elever har genomförts som ett slumpmässigt urval av samtliga elever i så väl kommunala som fristående skolor. På gymnasiet har även eftersträvat att få en fördelning i urvalet mellan studieförberedande samt yrkesförberedande program som stämmer med den som

⁸ Weber, 1983.

⁹ I några mindre kommuner har totalundersökningar genomförts.

¹⁰ I projektet *Ung livsstil* har även ett flertal studier gjorts bland särskoleelever. Resultat från dessa har presenterats i rapporterna Trygged S, Elofsson S. **Skolerfarenheter och självskattad hälsa bland elever i särskolan**, Elofsson S, Blomdahl U. **Hälsa och livskvalitet hos ungdomar i särskolan**.

gäller för kommunen i sin helhet. Det externa bortfallet, som innefattar elever vilka var frånvarande vid den aktuella lektionen, varierar något mellan de olika undersökningarna men uppgår i genomsnitt till cirka 10 % på mellanstadiet, 15 % på högstadiet och 20 % på gymnasiet.

I tabell 1 presenteras antal svarande uppdelat efter skolstadium, kommun och undersökningsår.

Tabell 1. Antal besvarade enkäter efter skolstadium, kommun och undersökningsår

Kommun, undersökningsår	Mellanstadiet	Högstadiet	Gymnasiet
Askersund 2019		291	
Eskilstuna, 2019		1366	
Falkenberg, 2016/17			445
Farsta, 2004 #	532	421	
Farsta, 2013 #	715	400	
Haninge 2004	639	585	449
Haninge 2012	647	515	444
Haninge 2016/17		707	641
Heby, 2019		316	
Helsingborg, 2000		739	811
Helsingborg, 2003		766	864
Helsingborg, 2006		821	833
Helsingborg, 2009		740	659
Helsingborg, 2012	797	732	821
Helsingborg 2015	1491	952	798
Helsingborg 2018	1257	1450	879
Helsingborg, 2021	1313	1393	842
Huddinge 2015	858	1 517	1263
Jönköping 1994	460	688	578
Jönköping 1997	424	713	599
Jönköping 2000	430	695	569
Jönköping 2012		1 109	878
Jönköping 2015	856	1 210	1128
Jönköping 2018	846	1219	1150
Jönköping 2021/22	872	1 285	1 224
Knivsta, 2018/19		620	
Lidingö, 2003		492	
Lidingö, 2007		578	476
Lidingö, 2011		549	553
Lidingö, 2019		559	
Malmö 2015		2 189	
Malmö, 2019		2 237	
Stockholm 2004/05	3648	3511	1536
Stockholm 2014	1897	2088	1464
Sävsjö 2018	137	131	
Täby 2013/14	678	647	1091
Täby 2018/19	736	774	1080
Värmdö, 2013		541	
Värmdö, 2018/19		527	
Summa	19 233	34 416	21 630

stadsdelen Farsta i Stockholm studeras speciellt då det vid bägge undersökningstillfällena gjordes mer omfattande undersökningar i just denna stadsdel.

Sammanlagt har 75 279 elever besvarat enkäterna. Svarsfrekvensen överstiger i samtliga fall 70 % och är i det samlade materialet 80 %. I de flesta fall är svarsfrekvensen högst i mellanstadiet och lägst i gymnasiet. Bortfallet innefattar elever som inte var närvarande vid den lektion

då undersökningen genomfördes. Nästan 20 000 av dessa är med eller har varit med i fotbolls-förening.

3.4 Statistisk metod

Antalet som angett att de slutat (senaste året eller senaste två åren) måste på något sätt relateras till antalet medlemmar. Vid beräkningen har vi som mått valt att se till relationen (i procent) mellan antalet som slutat dividerat med antalet som är medlemmar vid undersökningstillfället plus antalet som lämnat fotbolls-förening helt. Detta innebär alltså att antalet deltagare vid början av den period som används i frågan om man slutat (ett år respektive två år före) bedöms vara lika med nuvarande antal plus de som lämnat (slutat i fotbolls-förening och är vid under-sökningstillfället inte med). Ett argument för detta är faktumet att många börjar med idrott i mycket tidig ålder, vilket innebär att antalet nytillkomna är relativt begränsat, i varje fall på högstadiet och gymnasiet. Med tillgängliga data är det inte möjligt att presentera en bättre uppskattning, förhoppningsvis bör resultaten ge en relativt god bild av hur stor omsättningen är respektive hur många som lämnar fotbollen och hur detta varierar med avseende på kön, ålder och andra bakgrundsvariabler. Analyserna görs separat uppdelat efter kön och skolstadium. Resultaten från dessa analyser blir utgångspunkter för att redovisa olika former av korstabeller. I dessa fall testas samband med olika variabler genom χ^2 -test eller då det handlar om fyrfältsta-beller med Fisher's exakta test. Samma form av analys genomförs också när det gäller medlem-skap i idrottsförening och när det gäller hur stor andel som lämnat fotbolls-förening helt bland dem som slutat i någon fotbolls-förening.

Inför analyserna kring vad som förklarar att barn och ungdomar lämnar idrottsförening, hur dessa skiljer ut sig när det gäller vad som är viktigt i idrotten samt skälen till att de slutat har samtliga data från de olika undersökningarna sammanställts i en gemensam datafil. Underlaget från de enskilda undersökningarna skulle ge alltför begränsat material för att kunna ge tillförlitliga resultat. Analyserna av dessa tre frågeställningar inleds med en presentation av resultat uppdelat efter kön och skolstadium. Efter detta presenteras resultat från binär logistisk regressionsanalys där de som lämnat idrottsförening jämförs med en relevant jämförelsegrupp. Med utgångspunkt från förekomst av signifikanta samband från binära logistiska regressionsanalyser presenteras därefter korstabeller som ges av dessa signifikanta samband.

För att studera hur olika bakgrundsvariabler mer direkt inverkar används binär logistisk regressionsanalys där de som lämnat idrotten jämförs med relevant jämförelsegrupp. I modellen ingår som förklaringsvariabler kön, stadium, familjesituation, socioekonomisk samt svensk/utländsk bakgrund. Analyserna görs separat uppdelat efter kön och skolstadium. Resultaten från dessa analyser blir utgångspunkter för att redovisa olika former av korstabeller. I dessa fall testas samband med olika variabler genom χ^2 -test eller då det handlar om fyrfältstabeller med Fisher's exakta test. Samma form av analys genomförs också när det gäller medlemskap i id-rottsförening och när det gäller hur stor andel som lämnat idrottsförening helt bland dem som slutat i någon idrottsförening.

Materialet har bearbetats hjälp av SPSS, version 21.

4 Hur många byter respektive lämnar fotbollsförening?

I detta avsnitt studeras hur många barn och ungdomar som inom idrottsföreningens slutar i en fotbollsförening, men fortsätter med fotboll samt hur många som lämnar fotbollen. Som bakgrund presenteras också hur många det är som är med i fotbollsförening uppdelat efter kön och skolstadium, för att ge en bild av deltagandet. Resultaten presenteras i två etapper. Först presenteras resultat från de senaste genomförda undersökningarna för att ge en bild av nuläget. Efter detta presenteras resultat från de kommuner där upprepade undersökningar gjorts för att ge en bild av utvecklingen över tid. I detta fall finns data från 1994 till 2019. Mest utförliga sådana data finns från Jönköping och Helsingborg. Resultaten presenteras uppdelat efter skolstadium. Efter detta följer en sammanfattning där skillnaderna mellan de olika skolstadierna analyseras närmare. I tabellerna redovisas även resultat från undersökningarna i Helsingborg och Jönköping år 2021. Dessa tas dock inte med i analyserna eftersom de eventuellt kan ha påverkats av pandemin.

4.1 Mellanstadiet

Vi börjar med att studera situationen i mellanstadiet. I tabell 2 presenteras uppgifter kring hur många som är med i fotbollsförening, hur många som har slutat i en fotbollsförening men fortfarande håller på med fotboll inom idrottsförening samt hur många som har lämnat fotbollen.

Tabell 2. Mellanstadiet. Fotbollsförening. Andel (%) medlemmar, bytt respektive lämnat efter kön och kommun/undersökningsår. (#).

Kommun/år	Medlem (%)		Bytt (%)		Lämnat (%)	
	P	F	P	F	P	F
Farsta, 2013	27	9	6	2	26	41
Stockholm, 2013	38	12	6	3	19	30
Haninge, 2012	31	14	6	7	20	23
Helsingborg, 2018	32	14	11	7	25	19
Huddinge, 2015	39	16	10	6	10	17
Jönköping, 2018	48	31	6	2	5	8
Sävsjö, 2018	44	17	2	7	31	29
Täby, 2018	42	21	3	4	14	15
Median	39	15	6	7	20	21
Minimum	27	9	3	2	5	8
Maximum	48	31	11	7	31	41

Speciellt höga värden markeras med blått, speciellt låga med gult.

När det gäller deltagandet i fotbollsförening finns – helt förväntat – en tydlig könsskillnad. Medan det i genomsnitt är ungefär 40 procent av killarna som är med i någon fotbollsförening är endast 15 procent av tjejerna är med. I samtliga fall gäller att killar oftare än tjejer är med men storleken på könsskillnaderna varierar. I de flesta fall är det endast en tredjedel till hälften så vanligt att tjejer sysslar med fotboll. Jönköping avviker dock – här är det två tredjedelar så vanligt att tjejer är med i fotbollsförening som att killar är det. Resultaten från denna kommun skiljer också ut sig genom ett ovanligt högt deltagande bland tjejer – nästan en tredjedel är med mot endast kring 15 procent i övriga kommuner.

I genomsnitt är det endast kring fem procent som bytt fotbollsförening. Den stora majoriteten – mer än tre gånger så många – som slutat i fotbollsförening har slutat med fotboll. I bägge fallen är könsskillnaderna små, trots de stora skillnaderna när det gäller deltagande. Det finns – speciellt om vi ser till hur många som lämnar fotbollen betydande skillnader mellan de olika

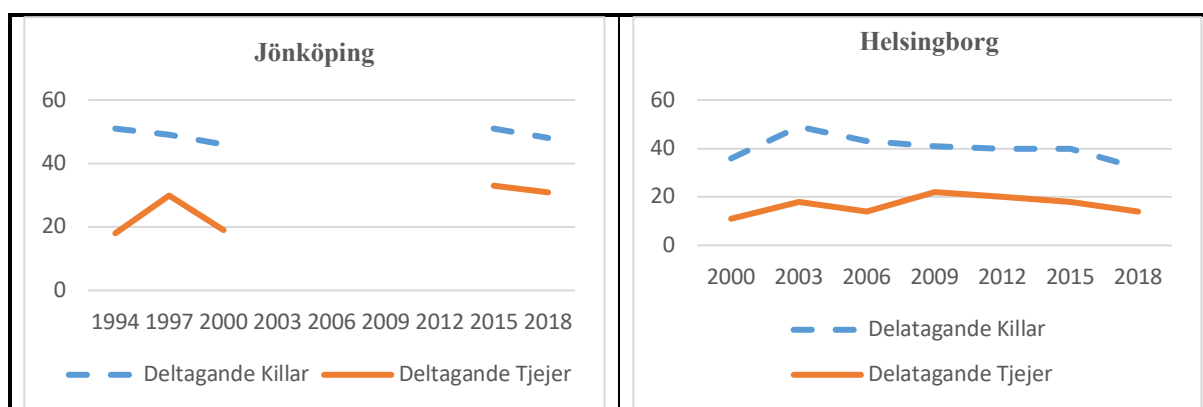
kommunerna. Andelen som lämnar fotbollsförening varierar från cirka 10 procent eller lägre upp till 30 procent eller högre.

Frågan är hur utvecklingen ser ut över tid. I tabell 3 redovisas resultat för de kommuner där upprepade studier genomförts. Data finns här från 1994 till 2018.

Tabell 3. Mellanstadiet. Fotbollsförening. Andel (%) medlemmar, som bytt fotbollsförening respektive lämnat fotbollsförening efter kön och kommun/undersökningsår.

Kommun/år	Medlem (%)		Bytt (%)		Lämnat (%)	
	P	F	P	F	P	F
Farsta, 2004	33	17	9	8	23	17
Farsta, 2013	27	9	6	2	26	41
Stockholm, 2004	38	16	9	2	18	20
Stockholm, 2013	38	12	6	3	19	30
Haninge, 2004	35	14	5	3	21	23
Haninge, 2012	31	14	6	7	20	23
Helsingborg, 2000	36	11	9	7	13	21
Helsingborg, 2003	49	18	11	7	12	12
Helsingborg, 2006	43	14	10	0	16	23
Helsingborg, 2009	41	22	5	4	19	17
Helsingborg, 2012	40	20	12	2	20	20
Helsingborg, 2015	40	18	10	2	20	14
Helsingborg, 2018	32	14	11	7	25	19
Helsingborg, 2021	33	14	10	4	15	17
Jönköping, 1994	51	18	4	7	9	10
Jönköping, 1997	49	30	5	3	9	6
Jönköping, 2000	46	19	6	11	5	6
Jönköping, 2015	51	33	8	12	15	11
Jönköping, 2018	48	31	6	2	5	8
Jönköping, 2021	41	26	17	16	7	17
Täby, 2013	33	16	8	6	10	21
Täby, 2018	42	21	3	4	14	15

Innan vi går närmare in på att tolka resultaten studeras utvecklingen i Helsingborg och Jönköping – där det finns längre serier - i olika diagram. Vi börjar med att se på deltagandet i fotbollsförening.

Figur 1. Jönköping och Helsingborg mellanstadium. Andel (%) barn som är med i fotbollsförening efter kön och undersökningsår.

Ser vi till Jönköping ligger andelen bland killar som är med i fotbollsförening på ungefär samma nivå under den första och den sista tidsperioden. Bland tjejer ligger dock andelen högre under den senare perioden, men man skall kanske notera att värdena för 2018 ligger lägre än för 2015.

Ser vi till Helsingborg tycks andelen killar som håller på med fotboll mer kontinuerligt ha minskat sedan 2003. Bland tjejerna är bilden inte lika tydlig. Från 2000 till 2009 har andelen ökat, men efter detta finns en nedgång.

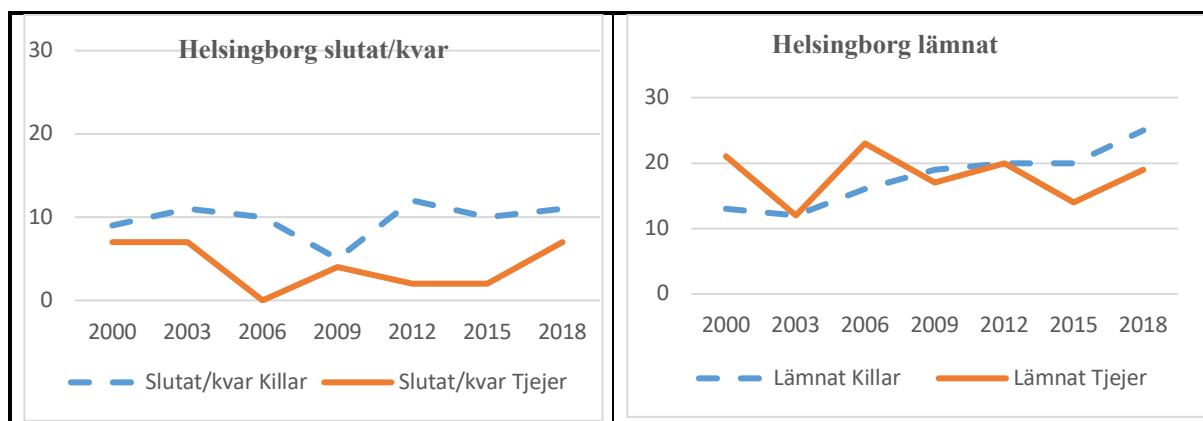
I tabell 4 nedan görs en sammanställning för samtliga kommuner.

Tabell 4. Mellanstadiet. Deltagare i fotbollsförening. Förändringar över tid.

Kommun	Killar	Tjejer
Farsta	Minskat	Minskat
Stockholm	Oförändrat	Minskat
Haninge	Minskat	Oförändrat
Helsingborg	Minskat efter 2003	Minskat efter 2009
Jönköping	Oförändrat	Ökat
Täby	Ökat	Ökat

Bilden är splittrad. Ser vi till killar är det vanligaste att andelen som är med i fotbollsförening har minskat eller inte förändrats i någon större utsträckning. Endast i ett fall – Täby – har det skett en ökning. Även bland tjejer dominerar fallen där andelen deltagare har minskat eller som bäst inte förändrats i någon större utsträckning. I flera fall har dock andelen som är med i fotbollsförening ökat och det finns också vissa tecken på att det kan ha skett en ökning från perioden 1994-2000 till perioden 2015-2018, men bilden är inte helt klar i det senare fallet. Värdena för 2018 är lägre än för 2015.

Hur det ser det då ut när det gäller hur många som bytt fotbollsförening och hur många som lämnat fotbollsförening. Vi börjar med att se närmare på bilden i Helsingborg och Jönköping genom att presentera resultaten i olika diagram.

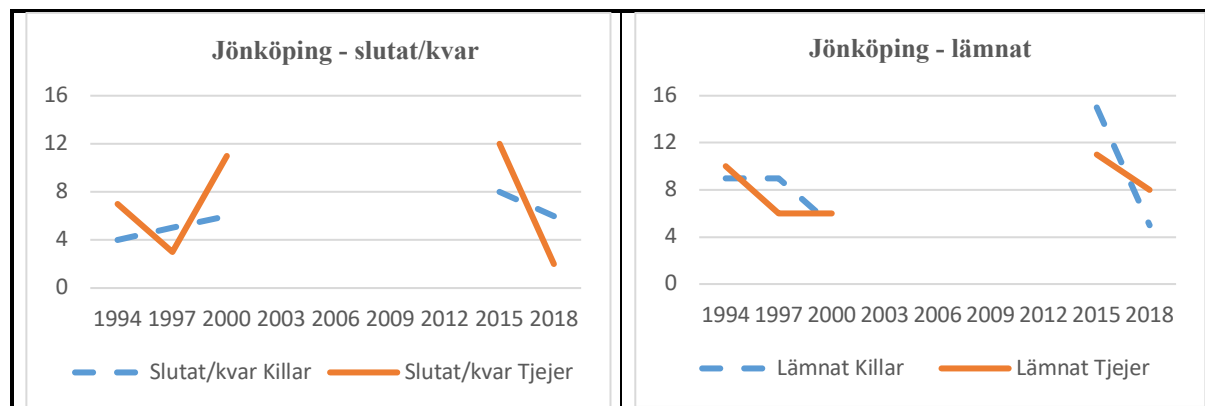

Figur 2. Helsingborg mellanstadium. Andel (%) barn som bytt fotbollsförening respektive lämnat fotbollsförening efter kön och undersökningsår.

Om vi ser till hur många som bytt fotbollsförening skiljer sig resultat mellan den senare och den tidigare perioden. Från 2000 till 2006/2009 tycks det både bland killar och tjejer ha skett en nedgång. Efter detta tycks dock rörligheten ha ökat.

När det gäller hur många som lämnar fotbollsförening har denna andel bland killar ökat relativt kontinuerligt under perioden. Bland tjejer är bilden mer oklar, vår tolkning är att det inte skett någon mer systematisk förändring.

Hur är då bilden i Jönköping?

Figur 3. Jönköping mellanstadium. Andel (%) barn som bytt fotbollsförening respektive lämnat fotbollsförening efter kön och undersökningsår.

Andelen som bytt fotbollsförening har sjunkit – både bland killar och tjejer – från 2015 till 2018. Samma gäller för andelen som lämnat fotbollen. En viss försiktighet vid tolkning bör dock iaktas eftersom det enbart handlar om två undersökningar.

I tabell 5 sammanfattas bilden från alla undersökningar där det är möjligt att följa utvecklingen över tid.

Tabell 5. Mellanstadiet. Bytt fotbollsförening respektive lämnat fotbollsförening.
Förändringar över tid efter kön och kommun.

Kommun	Bytt fotbollsförening		Lämnat fotbollsförening	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer
Farsta	Minskat	Minskat	Ökat svagt	Ökat
Stockholm	Minskat	Oförändrat	Oförändrat	Ökat
Haninge	Oförändrat	Ökat	Oförändrat	Oförändrat
Helsingborg	Ökat	Ökat	Ökat	Oförändrat
Jönköping	Minskat	Minskat	Minskat	Minskat
Täby	Minskat	Minskat svagt	Ökat	Minskat

Den samlade bilden tyder på att andelen som bytt fotbollsförening (den inre rörligheten) i de flesta fall har minskat både bland killar och tjejer men vi skall inte bortse från att den även ökat i något fall. Ser vi till andelen som lämnat fotbollsförening är bilden blandad. Bland killar gäller i hälften av fallen att denna har ökat men i ett fall (Jönköping) finns vissa tecken på att den kan ha minskat. Bland tjejer fördelar sig fallen lika mellan de tre olika alternativen varför det är svårt att se någon tendens till en speciell systematisk förändring. Bilden skiljer sig mellan olika kommuner.

4.2 Högstadiet

Resultat från de aktuella undersökningarna i de olika kommunerna presenteras i tabell 6.

Tabell 6. Högstadiet. Fotbollsförening. Andel (%) medlemmar, bytt respektive lämnat efter kön och kommun/undersökningsår. (#).

Kommun/år	Medlem (%)		Bytt (%)		Lämnat (%)	
	P	F	P	F	P	F
Askersund, 2019	16	13	16	4	31	23
Eskilstuna, 2019	21	14	12	9	26	29
Farsta, 2013	23	6	13	8	28	32
Stockholm, 2013	21	8	14	6	32	31
Haninge, 2016/17	22	8	8	11	22	25
Heby, 2019	21	18	25	3	6	26
Helsingborg, 2018	25	10	11	5	19	28
Huddinge, 2015	18	9	9	7	29	36
Jönköping, 2018	29	14	8	9	15	31
Knivsta, 2018/19	25	14	16	23	25	30
Sävsjö, 2018	39	19	9	0	13	21
Lidingö, 2011	19	10	5	45	33	11
Lidingö, 2019	33	18	5	0	27	14
Malmö, 2019	19	5	18	10	28	38
Täby, 2018	27	13	15	11	19	28
Värmdö, 2018	27	6	7	0	10	26
Median	23	12	12	8	26	28
Minimum	16	5	5	0	6	11
Maximum	39	19	25	45	33	38

Speciellt höga värden markeras med blått, speciellt låga med gult.

Deltagandet är mer än dubbelt så högt bland killar som bland tjejer. Om vi jämför med mellanstadiet har det skett en markant nedgång. Bland killar har deltagandet minskat med 40 %, bland tjejer med en tredjedel. Relativt sett förändras inte könsskillnaderna speciellt mycket. Vi måste dock observera att det genomgående finns stora skillnader mellan olika kommuner. Bland killar

varierar deltagandet från 16 till 39 procent, bland tjejer från 5 till 19 procent. De relativa köns-skillnaderna varierar också från att det är nästan lika vanligt att killar och tjejer deltar i fotboll till att det är tre till fyra gånger så vanligt att killar deltar. De minsta köns-skillnaderna finns främst i kommuner där få killar ägnar sig åt fotboll.

Totalt sett är det ungefär lika många bland killar som bland tjejer som slutar i någon fotbolls-förening. I bägge fallen gäller att huvuddelen av dessa har lämnat fotbollen, bland killar i ge-nomsnitt två tredjedelar, bland tjejer cirka 70 procent. Detta innebär att könsskillnaderna – trots olikheten när det gäller deltagande är ganska liten både då det gäller hur många som bytt och hur många som lämnat fotbolls-förening. Totalt är det ungefär 10 % som bytt och ungefär en fjärdedel som lämnat fotbolls-förening.

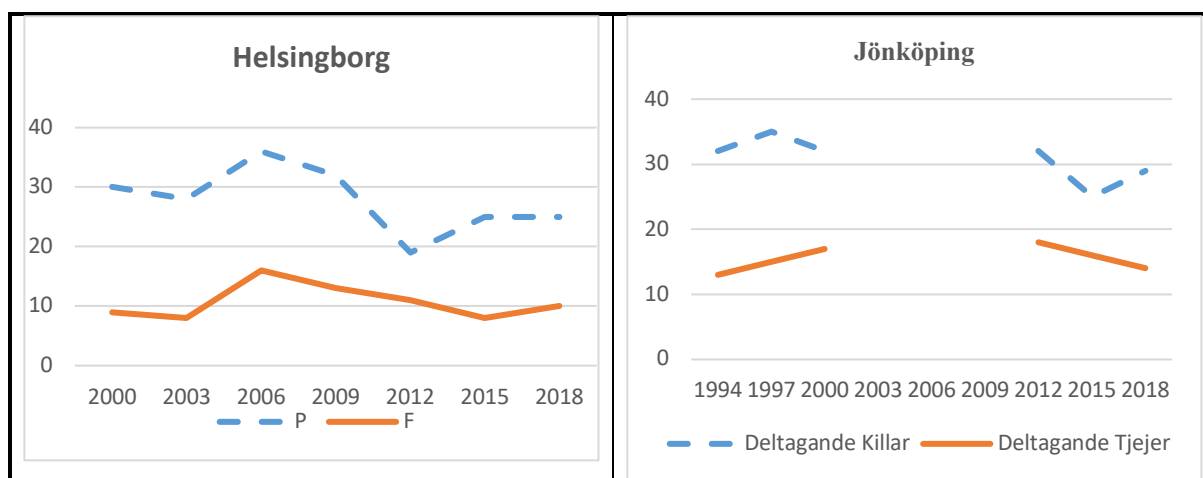
Även när det gäller hur många av de som slutat i förening som lämnar fotbollen finns stora skillnader mellan olika kommuner. Bland killar varierar denna andel mellan 56 och 87 procent, bland tjejer från 57 till 100 procent.

Hur ser då utveckling ut över tid. I tabell 7 redovisas resultat för de kommuner där upprepade undersökningar genomförts. Sammantaget täcker dessa från 1994 och framåt.

Tabell 7. Högstadiet. Fotbolls-förening. Andel (%) medlemmar, som bytt respektive lämnat efter kön och kommun/undersökningsår.

Kommun/år	Medlem (%)		Bytt (%)		Lämnat (%)	
	P	F	P	F	P	F
Farsta, 2004	21	5	12	7	32	36
Farsta, 2013	23	6	13	8	28	32
Stockholm, 2004	21	8	10	4	31	43
Stockholm, 2013	21	8	14	6	32	31
Haninge, 2004	22	14	14	2	25	29
Haninge, 2012	18	8	10	4	21	25
Haninge, 2016/17	22	8	8	11	22	25
Helsingborg, 2000	30	9	18	2	13	39
Helsingborg, 2003	28	8	10	0	18	27
Helsingborg, 2006	36	16	13	10	13	14
Helsingborg, 2009	32	13	9	7	20	31
Helsingborg, 2012	19	11	11	7	24	25
Helsingborg, 2015	25	8	10	8	22	30
Helsingborg, 2018	25	10	11	5	19	28
Helsingborg, 2021	19	9	13	5	17	23
Jönköping, 1994	32	13	3	4	21	17
Jönköping, 1997	35	15	5	4	17	19
Jönköping, 2000	32	17	8	1	24	26
Jönköping, 2012	32	18	6	5	20	22
Jönköping, 2015	25	16	9	9	16	13
Jönköping, 2018	29	14	8	9	15	31
Jönköping, 2021	26	19	5	6	16	23
Lidingö, 2003	29	3	1	0	22	47
Lidingö, 2007	24	6	3	10	25	20
Lidingö, 2011	19	10	5	45	33	11
Lidingö, 2019	33	10	5	0	27	14
Malmö, 2015	25	6	13	17	21	35
Malmö, 2019	19	5	18	10	28	38
Täby, 2013	14	7	0	0	22	20
Täby, 2018	27	13	15	11	19	28
Värmdö, 2013	22	13	10	5	18	17
Värmdö, 2018	27	6	7	0	10	26

Vi börjar med att se närmare på deltagandet. Innan vi sammanfattar bilden presenteras – liksom i mellanstadiet - utvecklingen i Helsingborg och Jönköping.

Figur 4. Helsingborg och Jönköping högstadium. Andel (%) medlemmar i fotbollsförening. Utveckling över tid.

Om vi börjar med att se till Helsingborg finns både bland killar och tjejer klara tecken på att andel deltagare har minskat sedan 2006 även om bilden inte är helt entydig. Nedgången tycks vara större bland killar. I Jönköping är deltagandet i fotbollsförening bland killar klart lägre under den senaste tidsperioden än under den tidigare, medan skillnaden mellan de båda tidsperioderna är mindre bland tjejer. Ser vi till den sista tidsperioden verkar dock deltagandet ha minskat bland tjejer.

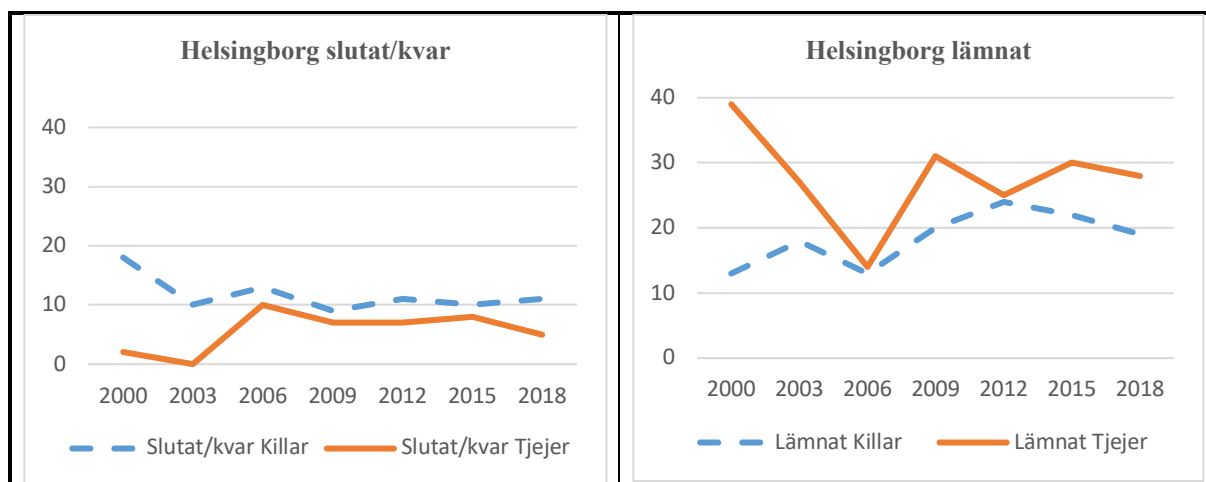
Låt oss då sammanfatta bilden.

Tabell 8. Högstadiet. Deltagare i fotbollsförening. Förändringar över tid efter kön och kommun.

Kommun	Killar	Tjejer
Farsta	Oförändrat	Oförändrat
Stockholm	Oförändrat	Oförändrat
Haninge	Oförändrat	Minskat
Helsingborg	Minskat	Minskat
Jönköping	Minskat	Minskat
Lidingö	Oförändrat	Ökat
Malmö	Minskat	Oförändrat
Täby	Ökat	Ökat
Värmdö	Ökat	Minskat

Den samlade bilden tyder på att utvecklingen över tid ser likartad ut bland killar och tjejer. Ungefär hälften av fallen tyder på att andelen deltagare har minskat. De övriga fallen fördelar sig relativt jämnt mellan att det inte skett någon förändring eller att deltagande har ökat. Sammantaget tolkar vi detta som att deltagande oftast har minskat eller möjligen inte förändrats i någon större utsträckning. Samtidigt är det viktigt att notera att det finns kommuner där deltagandet ökat i högstadiet.

Frågan är då hur utvecklingen ser ut när det gäller den interna rörligheten (hur många som bytt) och hur många som lämnat fotbollsförening. Låt oss – innan vi sammanfattar resultaten presenterar uppgifterna från Helsingborg och Jönköping i ett par figurer. Vi börjar med att se hur det ser ut i Helsingborg.

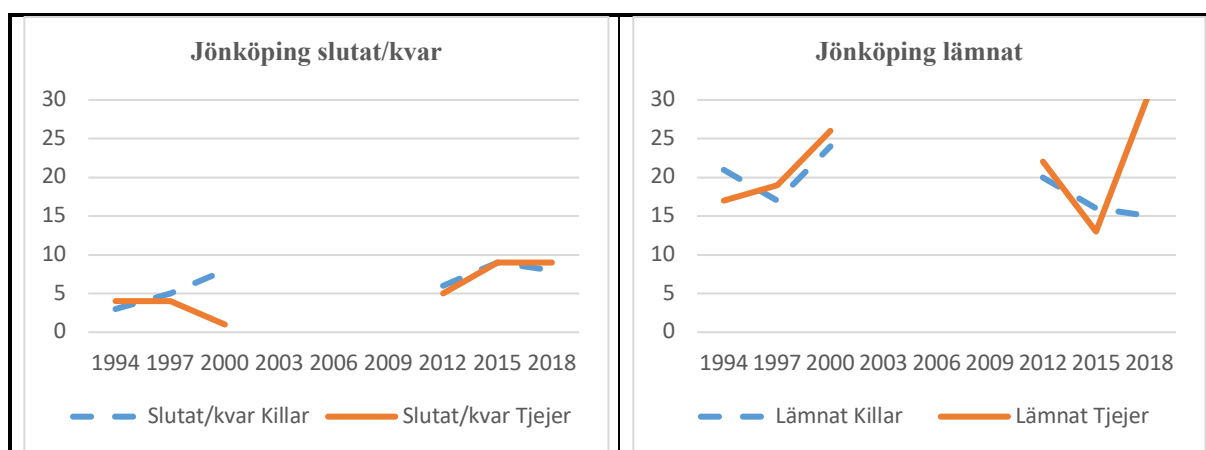

Figur 5. Helsingborg högstadium. Andel (%) som bytt fotbollsförening respektive lämnat fotbollsförening. Utveckling över tid.

Om vi ser till hur många som bytt fotbollsförening tycks denna andel ha förändrats ganska lite sedan 2006 bland killarna. Bland tjejer finns tecken på att denna andel skulle ha minskat svagt under samma tidperiod.

Om vi ser till hur många som lämnar fotbollen tycks bilden vara mer tydlig bland killarna. Andelen som gör detta är som lägst 2006. Efter detta ökar den till 2012 för att sedan åter minska något. Vår tolkning är det i nuläget finns tecken på att denna andel skulle minska något. Även bland tjejer får vi det lägsta värdet år 2006, men efter detta tycks andelen som lämnat fotbollen ha ökat.

Hur ser det då ut i Jönköping?

Figur 6. Jönköping högstadium Andel (%) som bytt fotbollsförening respektive lämnat fotbollsförening. Utveckling över tid.

Om vi börjar med att se på hur många som bytt fotbollsförening tycks denna andel i genomsnitt – både bland killar och tjejer vara något högre under den senare tidsperioden – 2012 till 2018 –

än under den tidigare. Eftersom det dessutom finns vissa tecken på att det skett en viss ökning sedan 2012 tolkar vi det som att denna andel ökat.

Bland killar tycks andelen som lämnat fotbollsförening ha minskat, medan bilden bland tjejerna är mer oklar. Andelen som lämnar fotbollen ligger högst år 2018 men jämför de två tidsperioderna är skillnaden inte så stor. Vi har därför valt att tolka resultaten så att det inte skett några systematiska förändringar.

Tabell 9. Högstadiet. Bytt fotbollsförening respektive lämnat fotbollsförening.

Förändringar över tid efter kön och kommun.

Kommun	Bytt fotbollsförening		Lämnat fotbollen	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer
Farsta	Oförändrat	Oförändrat	Minskat	Minskat
Stockholm	Ökat	Ökat svagt	Oförändrat	Minskat
Haninge	Minskat	Ökat	Minskat svagt	Minskat
Helsingborg	Oförändrat	Oförändrat	Minskat	Minskat
Jönköping	Ökat	Ökat	Minskat	Oförändrat
Lidingö	Ökat	Ökat	Ökat	Minskat
Malmö	Ökat	Minskat	Ökat	Ökat svagt
Täby	Ökat	Ökat	Minskat svagt	Ökat
Värmdö	Minskat	Minskat	Minskat	Ökat

Om vi skall sammanfatta resultaten tycks det vara vanligast att andelen som bytt fotbolls-förening ha ökat över tid. Samtidigt är det viktigt att notera att denna andel i ett par fall har minskat, så utveckling kan mycket väl skilja sig mellan olika kommuner. Bland killar har vi flest fall som tyder på att andelen som lämnar idrotten skulle ha minskat över tid men det finns även ett par fall där den endast tycks ha minskat svagt. Bland tjejer är det lika många fall där andelen minskat som där den ökat vilket förstärker bilden av att utvecklingen kan skilja sig mellan olika kommuner.

4.3 Gymnasiet

Liksom tidigare börjar vi med att se till de aktuella undersökningarna i de olika kommunerna.

Tabell 10. Gymnasiet. Fotbollsförening. Andel (%) medlemmar, som bytt respektive lämnat efter kön och kommun/undersökningsår. (#).

Kommun/år	Medlem (%)		Bytt(%)		Lämnat (%)	
	P	F	P	F	P	F
Falkenberg, 2019	29	15	19	7	19	26
Stockholm, 2013	12	4	15	11	40	51
Haninge, 2016/17	13	9	18	11	18	19
Helsingborg, 2018	11	4	13	10	26	30
Jönköping, 2018	19	7	11	11	11	38
Huddinge, 2015	13	6	17	13	29	36
Lidingö, 2019	29	8	11	13	17	33
Malmö, 2020	15	4	14	15	22	30
Täby, 2019	10	4	11	10	26	19
Median	13	6	14	11	22	30
Minimum	10	4	11	7	11	19
Maximum	29	15	19	15	40	51

Speciellt höga värden markeras med blått, speciellt låga med gult.

Andel ungdomar som är med i fotbollsförening är i gymnasiet mycket lägre än i de båda lägre stadierna. I genomsnitt är det endast 13 % bland killarna och 5 % bland tjejerna som deltar. Om

vi jämför med mellanstadiet är det endast en tredjedel så många deltagare i gymnasiet. Från högstadiet har det minskat till nära hälften med något större nedgång bland tjejer än bland killar. I genomsnitt är det mer än två och en halv gånger så vanligt att killar deltar som att tjejer gör det. Relativt sett är könsskillnaderna likartade på alla stadierna. Bakom dessa genomsnitt finns dock betydande variationer. Andel deltagare bland killar varierar från nästan 20 procent – om vi bortser från Falkenberg (där linjer med idrottsinriktning har en stor plats i urvalet) – ned till endast 10 procent. Även bland tjejerna ligger Falkenberg mycket högt, bland de övriga varierar andelen som är med i fotbollsförening från tre till nio procent.

I genomsnitt har ungefär två tredjedelar av de killar som slutat i någon fotbollsförening lämnat fotbollen. Bland tjejer är det nästan 75 procent. I huvudsak är det lika många som i de båda lägre stadierna. Det finns dock skillnader mellan olika kommuner. Bland killar varierar denna andel från hälften till nästan tre fjärdedelar, bland tjejer från strax under två tredjedelar upp till nästan 90 procent. Det finns alltså betydande skillnader mellan olika kommuner.

Den inre rörlighet, d v s andelen som bytt fotbollsförening, ligger kring 12 procent och är lika bland killar och tjejer. Denna andel är klart högre än i mellanstadiet och svagt högre än i högstadiet. Samtidigt gäller liksom på de båda övriga stadierna att köns-skillnaden är liten. Även här finns skillnader mellan olika kommuner men de är inte så stora.

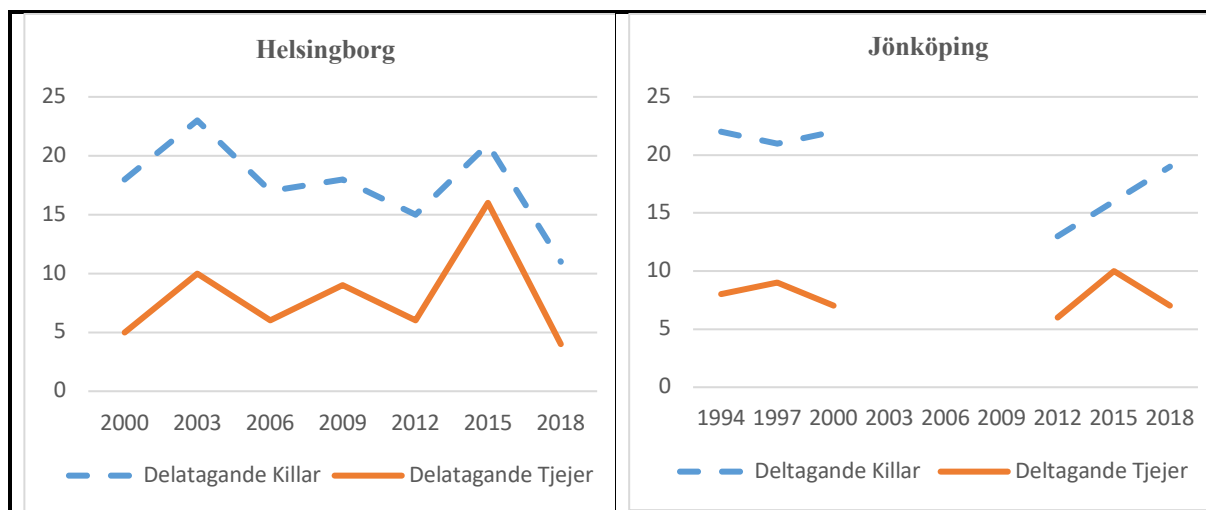
I genomsnitt har ungefär en fjärdedel bland killar och en tredjedel bland tjejer som varit med i fotbollsförening lämnat fotbollen. Könsskillnader ligger på samma nivå som i högstadiet men är något större än i mellanstadiet. Även i detta fall finns betydande variationer. Bland killar varierar värdena från endast 10 procent upp till 40 procent, bland tjejer från cirka 20 procent upp till hälften eller fler.

Frågan är vilka förändringar som skett över tid. Resultaten från kommuner där det finns upprepade undersökningar redovisas i tabell 11.

Tabell 11. Gymnasiet. Deltagare i fotbollsörening. Andel (%) medlemmar, som slutat respektive lämnat efter kön och kommun/undersökningsår.

Kommun/år	Medlem (%)		Slutat, kvar (%)		Lämnat (%)	
	P	F	P	F	P	F
Stockholm, 2004	17	3	14	4	34	67
Stockholm, 2013	12	4	15	11	40	51
Haninge, 2004	16	3	15	14	33	53
Haninge, 2012	10	4	22	8	21	16
Haninge, 2016/17	13	9	18	11	18	19
Helsingborg, 2000	18	5	10	6	34	44
Helsingborg, 2003	23	10	11	6	16	19
Helsingborg, 2006	17	6	10	3	20	28
Helsingborg, 2009	18	9	7	8	21	30
Helsingborg, 2012	15	6	6	11	19	35
Helsingborg, 2015	21	16	17	6	23	34
Helsingborg, 2018	11	4	13	10	26	30
Helsingborg, 2021	11	5	13	8	20	22
Jönköping, 1994	22	8	10	3	13	19
Jönköping, 1997	21	9	10	8	18	26
Jönköping, 2000	22	7	12	0	12	13
Jönköping, 2012	13	6	6	9	24	40
Jönköping, 2015	16	10	10	17	26	26
Jönköping, 2018	19	7	11	11	11	38
Jönköping, 2021	11	8	14	9	24	21
Lidingö, 2007	13	3	6	0	11	45
Lidingö, 2011	17	3	12	7	27	56
Lidingö, 2019	29	8	11	13	17	33
Täby, 2013	12	7	11	4	28	28
Täby, 2019	10	4	11	10	26	19

Vi börjar med att se till deltagande och börjar först med att presentera resultaten från Helsingborg och Jönköping i ett diagram.

Figur 7. Helsingborg och Jönköping gymnasium. Andel (%) medlemmar i fotbollsförening. Utveckling över tid.

Utvecklingen tycks i stor utsträckning se olika ut mellan könen. Bland killar i Helsingborg tycks deltagandet ha minskat. Samma bild framträder även bland killarna i Jönköping. Bland tjejerna är mönstret mer oklar. Ser vi till Helsingborg finns tecken på att deltagandet skulle ha ökat från 2006, men samtidigt finns en mycket kraftig nedgång mellan 2015 och 2018. Vår tolkning är att man inte här kan se någon mer systematisk förändring. Samma slutsats drar vi när det gäller tjejer i Jönköping.

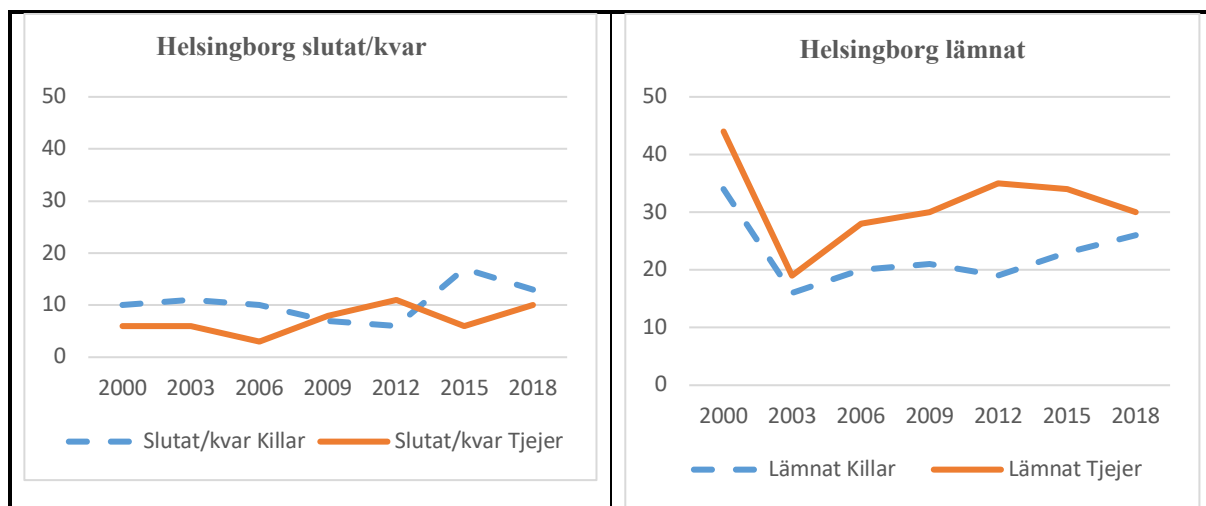
I tabell 12 sammanfattas den tolkning av utvecklingen som vi gjort i de olika fallen

Tabell 12. Gymnasiet. Deltagare i fotbollsförening. Förändringar över tid.

Kommun	Killar	Tjejer
Stockholm	Minskat	Oförändrat
Haninge	Minskat	Ökat
Helsingborg	Minskat	Oförändrat
Jönköping	Minskat	Oförändrat
Lidingö	Ökat	Oförändrat
Täby	Oförändrat	Minskat

Bilden är inte entydig men den samlade pekar mot att deltagandet minskat bland killar medan det inte skett några mer systematiska förändringar bland tjejer.

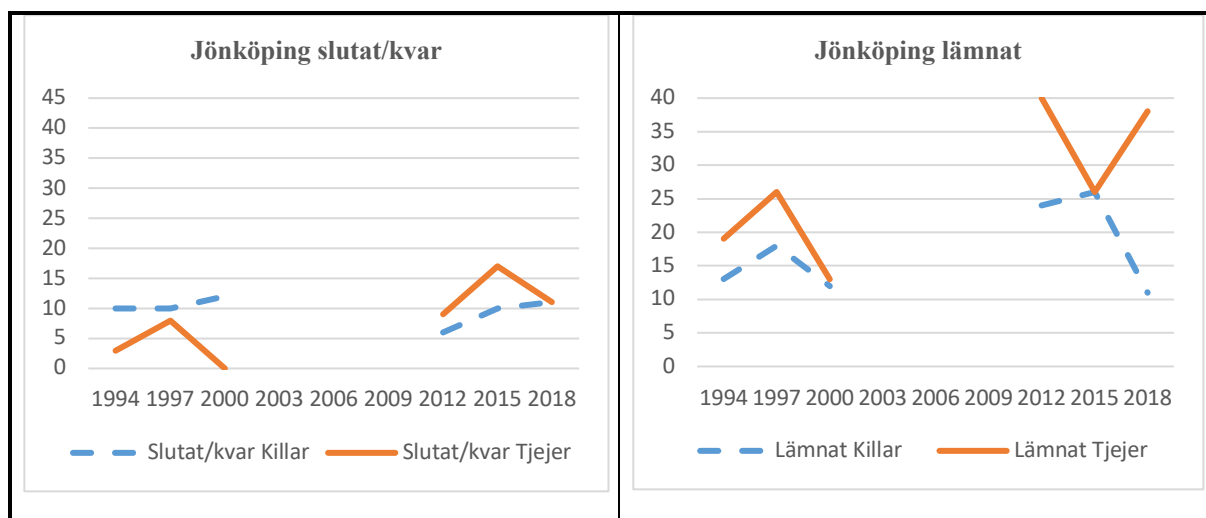
Frågan är då hur utvecklingen ser ut när det gäller den inre rörligheten, d v s hur många som bytt fotbollsförening och för hur många som lämnat fotbollsförening. Vi börjar med att se närmare på utvecklingen i Helsingborg och Jönköping.

Figur 8. Helsingborg gymnasium. Andel (%) som bytt fotbollsförening respektive andel (%) som lämnat fotbollsförening. Utveckling över tid.

Om vi ser till den inre rörligheten bland killarna ligger denna högre de två sista åren än tidigare varför vi gör tolkningen att denna ökat. Bland tjejer varierar värdena mera men andelen som bytt fotbollsförening är trots allt högre de senare åren än under de tidigaste. För andelen som lämnat idrotten tyder resultaten på att denna andel ökat hos både killar och tjejer sedan 2003.

Hur ser det då ut i Jönköping?

Figur 9. Jönköping gymnasium. Andel (%) som bytt fotbollsförening respektive andel (%) som lämnat fotbollsförening. Utveckling över tid.

Bland killar tycks det år 2018 vara ungefär lika många som bytt fotbollsförening som det var under perioden 1994 till 2000, varför vi drar slutsatsen att det inte skett någon mer systematisk förändring. Bland tjejer ligger denna andel klart högre under den senare perioden än vad den var i de tidigare undersökningarna. När det gäller hur många som lämnar fotboll gäller både för killar och tjejer att denna andel ligger högre under den senare perioden än under den tidigare.

I tabell 13 ges en bild av resultaten från alla de kommuner där uppföljande studier genomförts.

Tabell 13. Gymnasiet. Bytt respektive lämnat fotbollsförening. Förändringar över tid.

Kommun	Slutat men fortsatt med fotboll		Lämnat fotbollsförening	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer
Stockholm	Oförändrat	Ökat	Ökat	Minskat
Haninge	Oförändrat	Oförändrat	Minskat	Minskat
Helsingborg	Ökat	Ökat	Ökat efter 2003	Ökat efter 2003
Jönköping	Oförändrat	Ökat	Ökat	Ökat
Lidingö	Ökat	Ökat	Ökat	Ökat
Täby	Oförändrat	Ökat	Oförändrat	Minskat

Om vi ser till den samlade bilden pekar resultaten mot att andelen som bytt fotbollsförening har ökat eller förändrats obetydligt. För andelen som lämnat fotbollen tycks trenden skilja sig mellan killar och tjejer. Resultaten för killar tyder främst mot att denna andel ökat. Bland tjejerna balanserar fallen där det minskat jämnt mot fall där det ökat, vilket gör att det är svårt att se någon speciell trend.

4.4 Förändringar med ökad ålder

I det här avsnittet skall vi sammanfatta hur bilden förändras med ökad ålder. Vi börjar med att se till deltagandet i fotbollsförening. Oberoende av ålder är det ungefär två och en halv gång så vanligt att killar är med som att tjejer är det. Från mellanstadiet, där 40 procent av killarna och 15 procent av tjejerna deltar, sjunker deltagandet med ungefär en tredjedel till högstadiet och därefter med ytterligare en tredjedel till gymnasiet. I genomsnitt är det alltså i gymnasiet endast en tredjedel så vanligt att ungdomar deltar i fotbollsförening som att barn i mellanstadiet gör det.

Då vi ser till förändringar över tid är det viktigt att komma ihåg att bilden nästan alltid är splittad, det finns oftast indikationer på både negativ och positiv utveckling. Utvecklingen ser olika ut i olika kommuner och är sällan entydig. Om vi skall tala om en trend – utifrån de studerade kommunerna – pekar denna mot att andelen deltagare i fotbollsförening i alla åldrar har minskat eller möjligen förändrats obetydligt.

Hur ser då bilden ut när det gäller inre rörlighet. Andelen som bytt fotbollsförening ökar med ökad ålder, främst från mellan- till högstadiet. I alla åldersgrupper är denna ungefär lika stor bland killar och tjejer. När det gäller utvecklingen över tid skiljer sig bilden mellan olika åldersgrupper. En gemensam trend tycks dock vara att det för bägge könen tycks ha skett en nedgång i den inre rörligheten i mellanstadiet, medan det är ökning som dominerar bilden i de båda högre stadierna. Då tendensen till minskning i mellanstadiet är mer framträdande bland killar skulle man kunna tänka sig att elit- och prestationsperspektivet kan ha tonats ned något i denna åldersgrupp. Däremot tycks detta perspektiv fått större plats i de båda högre åldersgrupperna, speciellt bland tjejer.

Hur många lämnar då fotbollsförening? Ja, för det första kan vi konstatera att det är en allt större del som lämnar med ökad ålder. Bland killar ökar andelen från 20 procent i mellanstadiet till cirka 25 procent i gymnasiet, bland tjejer från 21 procent till 33 procent i gymnasiet. I mellanstadiet är könsskillnaderna små, men i högstadiet och gymnasiet är det ungefär 20 % vanligare att tjejer lämnar fotbollen än att killar gör det.

Liksom i övrigt varierar utvecklingen mellan de olika kommunerna som studerats men det tycks finnas en tendens till att andelen som lämnat fotboll ökat bland killar i alla åldersgrupperna. Bland tjejerna tyder flertalet resultat däremot på att det inte skett någon mer systematisk förändring i någon av åldersgrupperna.

5 Hur påverkar social bakgrund?

Vi har hittills analyserat hur kön och ålder inverkar på deltagande i fotboll, på hur många som bytt hur många som lämnar fotbollsförening. Detta innebär att vi till viss del har studerat den bristande jämställdheten. Könsskillnaderna är (totalt sett) stora när det gäller deltagande, däremot ganska begränsade i övrigt. Frågan är om könsskillnaderna ser olika ut i olika sociala grupper. I dessa analyser har vi inte alls studerat jämlikheten med avseende på barnens och ungdomarnas sociala bakgrund - familjesituation samt socioekonomisk respektive svensk/ utländsk bakgrund. För att studera detta gör vi här analyser på det samlade materialet med hjälp av binär, logistisk regression. I denna kan vi också studera om könsskillnader är likartade genomgående eller om de skiljer sig mellan olika sociala grupper. I denna analys av sambanden med de enskilda variablerna kontrolleras för inverkan från övriga variabler som är med i analysen. Detta innebär att vi får en bild av de enskilda variablernas direkta påverkan.

5.1 Deltagande

Vi börjar med att se till deltagandet i fotbollsförening. I varje fall för en tid sedan fanns det en föreställning om att fotbollen var en arbetaridrott och därmed inte en idrott som utmärktes av att barn och ungdomar (eller vuxna) tillhörande medelklassen skulle vara överrepresenterade. Så småningom har väl denna föreställning upplevts som mer tveksam. Hur är det då? Analysen av det sammanslagna materialet utgår från att (eventuell) ojämlikhet inte är ny utan att den förekommit under en avsevärd tid. Resultat som presenterats för deltagandet i idrottsförening har visat att ojämlikhet med avseende på socioekonomisk bakgrund är långt ifrån ny¹¹. Litteraturgenomgången i denna studie visar att man inom forskning påvisat en motsvarande ojämlikhet sedan lång tillbaka. I tabell 14 redovisas resultaten från de logiska analyserna av deltagandet i fotbollsförening uppdelat efter kön och skolstadium.

¹¹ Elofsson m fl (2019) i Centrum för idrottsforskning: *Idrotten och (o)jämlikheten*. samt Blomdahl m fl (2019) *Ökar ojämlikheten i föreningsidrotten?*

Tabell 14. Vad förklarar deltagande i fotbollsförening. Resultat från binära logistiska analyser – oddskvoter, förekomst av signifikanta samband och Pseudo R^2 – efter kön och skolstadium.

Variabel	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	K	Tj	K	Tj	K	Tj
<i>Familjekonstellation</i>	***	***	***	*	***	*
Båda föräldrar	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
Ensam mamma	0.50***	0.52**	0.73**	0.76+	0.64**	0.69*
Ensam pappa	0.55+	0.00	1.02	1.07	0.62*	1.05
Växelvis	0.73***	0.67**	0.71***	0.76*	0.75**	0.70*
Mamma med ny partner	0.40	0.45*	0.72*	0.54*	0.45**	0.29**
Pappa med ny partner	0.48***	0.58*	1.12	1.07	0.71	1.05
Ensam					0.78	1.16
<i>Förtroende för föräldrar</i>	*		***	**	***	*
Ingen	0.76*	0.76	0.61***	0.94	0.67	0.70
En	0.98	0.93	0.53*	1.26		
Båda	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
<i>Socioekonomisk bakgrund</i>	*	*	**	**		**
Hög	0.82	1.30	0.92	1.09	0.85	1.32+
Ganska hög	0.95	1.06	0.94	1.05	0.92	0.75*
Medel	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
Ganska låg	0.77**	0.75*	0.83*	0.75*	0.91	0.71+
Låg	0.72+	0.61	0.56***	0.41**	0.94	0.92
<i>Svensk/utländsk bakgrund</i>	*	***	**	***		***
Svensk	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
Ganska stark svensk	0.87	0.72**	1.05	0.79*	0.92	0.89
Andra gen. inv.	1.24*	0.46***	1.62***	0.42***	1.17	0.40***
Första gen. inv.	0.94	0.43***	1.09	0.52***	1.03	0.25***
<i>Pseudo R^2</i>	2.6	5.1	1.7	3.6	1.8	4.5

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Sammantaget framträder signifikanta samband med samtliga ingående förklaringsvariabler i ungefär samma utsträckning bland killar och tjejer. Inte speciellt förvånade är deltagandet i fotbollsförening långt ifrån jämlikt. Och detta handlar inte endast om att medelklassens eller överklassens barn är överrepresenterade. Ojämligheten finns både när det gäller familjesituation och när det gäller socioekonomisk liksom svensk/utländsk bakgrund.

Vi börjar med att se till familjesituationens påverkan. Här framträder signifikanta samband i alla de sex fallen vilket visar att denna har en tydlig direkt påverkan. Resultaten är mycket entydiga – barn och ungdomar som bor med bägge föräldrar deltar i större utsträckning än de som bor i andra familjekonstellationer. Observera att detta inte kan återföras till skillnader när det gäller socioekonomisk bakgrund, i analyserna kontrolleras för dessas påverkan. Till detta skall läggas att det framträder signifikanta samband med förtroende för föräldrar utom bland mellanstadietjejer vilket ytterligare förstärker föräldrarnas betydelse. Här är bilden dock inte lika entydig. Bland killar gäller dock genomgående att de som inte markerat att de har förtroende för någon förälder har lägre deltagande än de som uppgett att de har förtroende för åtminstone en förälder. Samma mönster framträder även för tjejer, men inte lika entydigt i mellanstadiet.

Socioekonomisk bakgrund ger signifikanta samband utom bland killar i gymnasiet. Alla dessa samband visar att deltagandet är lägre bland de som har lägre socioekonomisk bakgrund. I de flesta fall är deltagandet allra lägst bland de som har den lägsta socioekonomiska bakgrunden. Även när det gäller svensk/utländsk bakgrund framträder signifikanta samband utom bland killar i gymnasiet. Bland tjejer handlar detta genomgående om ett lägre deltagande hos de som

har utländsk bakgrund. Bland killar är bilden annorlunda – de signifikanta sambanden kopplas här samman med ett högre deltagande bland andra generationens invandrare.

Sammantaget visar detta att det finns ojämlikhet kopplat till såväl familjesituation liksom socioekonomisk bakgrund. Till detta skall läggas att det bland tjejer finns en ojämlikhet kopplat till utländsk bakgrund

5.2 Den inre rörligheten, de som bytt fotbollsklubb

Hur inverkar då social bakgrund på den inre rörligheten, d v s hur många som bytt fotbolls-fotboll. Resultaten från analyserna presenteras i tabell 15.

Tabell 15. Vad förklarar den inre rörligheten inom fotbollen. Resultat från binära logistiska analyser – oddskvoter, förekomst av signifikanta samband och Pseudo R² – efter kön och skolstadium.

Variabel	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	K	Tj	K	Tj	K	Tj
<i>Familjekonstellation</i>		**		+		
Båda föräldrar	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
Ensam mamma	1.79	0.70	1.33	1.49	0.45*	0.63
Ensam pappa	0.94	--	0.77	2.14	1.56	0.42
Växelvis	1.61*	2.45+	0.91	0.87	0.87	1.51
Mamma med ny partner	0.89	0.00	0.81	3.79*	2.10	1.20
Pappa med ny partner	0.74	2.02	1.12	2.25*	1.98	0.55
Ensam					0.36	
<i>Förtroende för föräldrar</i>				*		**
Ingen	1.21	2.17	0.79	0.62	1.11	2.91
En	0.88	1.13	0.69+	0.37*		
Båda	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
<i>Socioekonomisk bakgrund</i>	*	**				
Hög	0.71	5.34***	0.84	0.77	0.69	1.05
Ganska hög	0.65*	0.60	1.10	0.94	0.79	0.93
Medel	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
Ganska låg	1.33	1.04	1.38+	1.23	1.36	0.75
Låg	0.48	4.76	1.63	0.57	1.99	0.54
<i>Svensk/utländsk bakgrund</i>	**	+	***		**	
Svensk	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
Ganska stark svensk	1.77*	2.44	1.01	1.56	1.09	1.67
Andra gen. inv.	2.12***	3.88*	1.82***	0.99	2.47***	1.64
Första gen. inv.	1.41	3.02	1.92**	1.07	1.78*	1.76
<i>Pseudo R²</i>	4.8	13.8	3.7	4.8	5.8	5.2

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Både analysen av den inre rörligheten inom idrottsförening totalt sett liksom vid de separata analyserna av lagidrott och individuell idrott visar att social bakgrund har en begränsad inverkan, samma gäller inom fotbolls-förening. Mest framträdande är att vi får signifikanta samband med svensk/utländsk bakgrund bland killar på alla stadier. Dessa visar att utländsk bakgrund bland killar leder till större inre rörlighet. Denna rörlighet tycks vara något större bland andra generationens invandrare än bland första generationens. Bland mellanstadietjejer framträder ett likartat mönster. I dessa grupper gäller alltså att de som har utländsk bakgrund oftare bytt fotbolls-förening. I övrigt framträder endast enstaka signifikanta samband med familjesituation och socioekonomisk bakgrund och dessa följer knappast något entydigt mönster. Vår tolkning är därför att dessa faktorer har en begränsad inverkan på den inre rörligheten i fotbolls-förening.

5.3 Hur många lämnar fotbollsörening

Både analyserna deltagandet i idrotten liksom de separata analyserna av lagidrott och individuell idrott visar att den sociala bakgrunden har en stor påverkan¹². Den ojämlikhet som finns kopplad till denna inverkan på deltagandet förstärks om vi ser till hur många det är som lämnar idrotten totalt eller de båda typerna av idrott. Hur ser det då ut när det gäller hur många som lämnar fotboll. Resultaten från de logistiska regressionsanalyserna redovisas i tabell 16.

Tabell 16. Vad förklarar vilka som lämnar fotboll. Resultat från binära logistiska analyser – oddskvoter, förekomst av signifikanta samband och Pseudo R^2 – efter kön och skolestadium.

Variabel	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	K	Tj	K	Tj	K	Tj
<i>Familjekonstellation</i>	*	***	+		*	
Båda föräldrar	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
Ensam mamma	2.20*	1.16	1.26	0.94	1.70*	1.46
Ensam pappa	2.16	>100	1.14	0.62	1.50	1.21
Växelvis	1.48*	3.43***	1.39*	1.36	1.12	0.72
Mamma med ny partner	1.31	2.42	1.57*	1.70	1.72	2.18
Pappa med ny partner	1.73	2.91*	0.93	1.25	2.14*	1.26
Ensam					0.60	0.41
<i>Förtroende för föräldrar</i>			+			
Ingen	0.94	1.99+	1.55*	1.21	1.16	1.34
En	0.75+	1.54	1.45*	1.02		
Båda	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
<i>Socioekonomisk bakgrund</i>			***	+	+	
Hög	1.55+	1.59	1.59**	0.83	1.22	0.91
Ganska hög	1.04	1.34	1.40**	0.96	1.40*	1.47*
Medel	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
Ganska låg	1.39+	1.04	1.42**	1.24	1.51*	0.69
Låg	0.82	1.49	2.07**	2.90**	1.53	0.00
<i>Svensk/utländsk bakgrund</i>		**		***		+
Svensk	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
Ganska stark svensk	1.17	1.60*	0.91	1.01	1.00	0.65
Andra gen. inv.	1.04	2.54**	0.98	2.24***	1.03	1.83+
Första gen. inv.	1.09	1.73	1.14	1.48	1.48+	1.39
<i>Pseudo R^2</i>	2.0	8.9	2.1	4.8	3.7	6.8

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Resultaten pekar mot att alla bakgrundsfaktorer har en tydlig direkt inverkan på hur många som lämnar fotboll. För familjesituation framträder signifikanta samband i alla tre åldersgrupperna bland killar samt bland tjejer i mellanstadiet. Alla dessa visar att de som bor med bägge föräldrar lämnar fotboll i mindre utsträckning än de som bor i andra familjekonstellationer. I stor utsträckning förstärker detta i dessa fall den ojämlikhet som finns redan när det gäller deltagandet. Däremot tycks förtroende för föräldrar ha en mer marginell påverkan på hur många som lämnar fotboll.

Sambanden med socioekonomisk bakgrund är något svagare än när det gäller deltagandet och framkommer främst för killar i högstadiet och gymnasiet. I dessa fall gäller dock att det är de som tillhör mittengruppen som i mindre utsträckning lämnar än vad övriga gör.

¹² Elofsson m fl, 2020. *Vilka slutar i en idrottsförening men är kvar och vilka slutar helt i idrottsförening?* Resultat för lagidrott totalt sett – i jämförelse med individuell idrott – har redovisats i Elofsson m fl. (2020). *Att sluta och lämna idrottsförening. En jämförelse mellan lagidrott och individuell idrott.*

Svensk/utländsk bakgrund påverkar i första hand hur många tjejer som lämnar fotbollsförening och visar att det är vanligare att de som har utländsk bakgrund gör detta än de som har svensk bakgrund – speciellt i mellan- och högstadiet. Högst ligger denna andel bland andra generationens invandrartjejer.

Om vi ser till jämlikhetsperspektivet tycks den ojämlikhet som finns när det gäller deltagandet i fotbollsförening förstärkas i två fall. Det ena handlar om ojämlikhet när det gäller familjesituation – bland killar förstärks denna ytterligare när vi ser till hur många som lämnar fotbollsförening. Den andra handlar om ojämlikhet kopplad till utländsk bakgrund bland tjejer. I övrigt tycks andelen som lämnar fotbollen ha en mer begränsad inverkan och därmed inte förstärka ojämlikheten när det gäller deltagande.

5.4 Finns det koppling till deltagandet?

I de resultat som presenteras ovan har det i vissa fall framträtt tecken på att det skulle kunna finnas en koppling mellan deltagande – alltså hur många som ägnar sig åt fotboll – och inte minst den ”inre rörligheten”. Är det så att andelen som byter fotbollsförening eller andelen som lämnar är högre då deltagandet är högre eller har detta ingen betydelse. En annan fråga man kan ställa är vad det finns för koppling mellan deltagande, rörlighet och att lämna idrott och kön. Hur är det i kommuner där deltagandet bland killar är högt? Är deltagandet i fotboll även högt bland tjejer? För att få en bild av detta har vi analyserat resultat från de senaste undersökningarna i de olika kommunerna, separat i de olika stadierna och beräknat olika korrelationer.

Låt oss börja med att jämföra situationen för killar och tjejer i olika kommuner. I tabell 17 studeras sambandet mellan killar och tjejer när det gäller deltagande, inre rörlighet och när det gäller hur många som lämnar fotboll.

Tabell 17. *Korrelationer (r) mellan killar och tjejer för andel medlemmar, andel som bytt respektive andel som lämnat fotbollsförening efter skolestadium.*

Stadium	Medlem (%)	Bytt (%)	Lämnat (%)
Mellanstadiet	0.83	0.20	0.76
Högstadiet	0.48	-0.28	0.00
Gymnasiet	0.81	0.04	1.00

För det första kan vi konstatera att det finns positiva korrelationer mellan killars och tjejers deltagande, starka i mellanstadiet och gymnasiet, lite svagare i högstadiet. . Ett högt deltagande i fotboll bland killar kopplas också samman med ett högt deltagande bland tjejer. Det finns alltså ingen konkurrens mellan könen, tvärtom kopplas högt deltagande för det ena könet samman med högt deltagande för det andra. Ett rimligt antagande är att det är den allmänna attityden och inställningen till fotboll rent allmänt som påverkar deltagandet.

Nästa fråga handlar om det finns likheter eller olikheter mellan killar och tjejer när det gäller rörligheten inom fotbollen. Innan vi ser på resultaten när det gäller rörligheten kan det vara viktigt att fundera kring vad som dölja sig bakom denna. En orsak kan vara att man byter till en annan (bättre) förening, kanske för att bli bättre. Om vi ser till korrelationen mellan könen när det gäller rörlighet är korrelationerna ganska svaga. Det finns alltså knappast något stöd för att hög rörlighet för det ena könet kopplas samman med hög eller låg rörlighet hos det andra.

Hur är det då när det gäller hur många som lämnar fotboll? Både i mellanstadiet och gymnasiet är korrelationerna mycket höga och positiva medan det inte tycks finnas någon koppling mellan andel killar och andel tjejer som lämnar fotbollen i högstadiet.

Finns det då en koppling mellan deltagande i fotbollsförening och inre rörlighet respektive hur många som lämnar. Innebär en hög nivå när det gäller deltagande att den inre rörligheten och/eller andelen som lämnar ligger högt eller gäller motsatsen. Vi studerar detta närmare genom att se på korrelationen mellan deltagande och rörlighet respektive andel som lämnar.

Tabell 18. *Korrelationer (r) mellan deltagande i fotbollsförening och rörlighet (andel som bytt) respektive andel (%) som lämnat efter kön och skolstadium.*

Stadium	Slutat, kvar (%)		Lämnat (%)	
	P	F	P	F
Mellanstadiet	-0.40	-0.24	-0.50	-0.82
Högstadiet	-0.05	0.36	-0.27	0.09
Gymnasiet	0.51	0.03	-0.55	-0.33

Ser vi till kopplingen mellan deltagande och intern rörlighet är sambanden relativt svaga och tyder alltså inte på att den interna rörligheten skulle vara högre i kommuner där många är med i fotbollsförening. Sambanden mellan deltagande och hur många som lämnar fotboll är i de flesta fall negativa och ibland relativt starka. Detta tyder på att vi finner högst andel som lämnar fotbollen i de kommuner där fotbollen har en svagare ställning. Kanske handlar det just här om att det sociala stödet för att barn/ungdomar skall syssla med fotboll är svagare.

6 Varför slutat?

I enkäterna får de elever som uppger att de slutat i någon idrottsförening ange skälen till detta genom att kryssa för ett antal givna alternativ. Dessa varierar delvis mellan olika enkäter men följande förekommer i de flesta fall: Andra intressen, För mycket tävling, Kompisar slutade, För dyrt (det kostar för mycket pengar), Läxorna tog för mycket tid, Fasta träningstider passar mig dåligt, Jag tröttnade, Jag fick en idrottsskada, Jag kände att jag inte platsade längre, Ledarna sa att jag inte platsade längre samt Annan orsak. Vid sidan av detta finns i relativt många undersökningar med alternativen: Jag längtade efter att pröva något annat, Det är roligare med gruppträning (t ex dans/spinning/yoga), Det är roligare att gå på gym/styrketräning, Dålig gemenskap samt Jag bytte till bättre klubb. Övriga alternativ (se tabellerna nedan) förekommer däremot endast i ett mer begränsat antal undersökningar.

För att få en djupare bild av vad som kan dölja sig bakom barnens/ungdomarnas svar när det gäller orsakerna till att man slutat i förening har vi gjort en explorativ faktoranalys¹³. Denna pekar mot att det kan dölja sig tre dimensioner i svaren. Den första av dessa har högst laddningar när det gäller att ha tröttnat och andra intressen – något som pekar mot att idrotten inte längre attraherar lika mycket (idrott mindre viktigt). Den andra faktorn har högst laddningar för läxor tar för mycket tid, idrottsskada och dåliga kommunikationer (och även att det är för dyrt). Denna faktor tycks alltså kopplas till olika former av praktiska hinder som gör att man inte vill/kan fortsätta. I den tredje faktorn blir laddningarna högst för ledarna säger att jag inte platsar (klart högst laddning), jag känner själv att jag inte platsar samt dåliga ledare. Denna faktor tycks alltså ta upp en situation där ledarnas roll har stor betydelse. Med utgångspunkt från denna analys bildas därför följande tre mått, nämligen:

- Idrott mindre viktigt innefattande ”Andra intressen” samt ”Ha tröttnat”.
- Praktiska hinder innefattande ”Läxor tar för mycket tid”, ”Idrottsskada”, ”Dåliga kommunikationer” och ”Det är för dyrt”.
- Ledarnas roll innefattande ”Ledarna säger att jag inte platsar”, ”Jag känner själv att jag inte platsar” samt ”Dåliga ledare”.

Analysen av dessa dimensioner utgår från att svaren på de ingående alternativen summeras, vilket motsvarar antalet alternativ som man markerat (från 0 till 2, 3 respektive 4). Vid analyserna har vi valt att redovisa hur många som i de olika fallen tagit upp minst ett alternativ, men kommer att diskutera hur resultaten skulle se ut om gränsen sätts vid flera förkryssade alternativ.

I tabellerna 19 a-c jämförs de som bytt fotbollsförening med de som lämnat fotbollsförening när det gäller hur många som angett olika alternativ för att sluta. Alternativen i modellen har ordnats med utgångspunkt från hur många av de som lämnat fotbollsförening som kryssat för dem med undantag för andra orsaker som placeras sist. Längst ned i tabellen redovisas hur många som kryssat för minst ett alternativ, sammantaget bland killar och tjejer, för de tre konstruerade dimensionerna.

¹³ Faktoranalys är en statistisk metod som används för att studera sambandet mellan flera variabler, där man tänker sig att bakom frågealternativen döljer sig ett antal dimensioner. Vid analyserna skiljer man mellan konfirmerande och explorativ faktoranalys. Vid en konfirmerande analys utgår man från en teoretisk hypotes, som man söker testa. Vid explorativ analys förekommer ingen sådan hypotes, i stället försöker man att utifrån det observerade resultatet se ett mer teoretiskt perspektiv. Ett allvarligt problem i detta senare fall är att man lätt kan konstruera ”teoretiska” mönster som har svag anknytning till någon teori.

Tabell 19.a. Mellanstadiet. Skäl till att sluta i fotbollsförening i relation till om man bytt respektive lämnat fotbollsförening efter kön.

Skäl att sluta Lämnat idrottsförening	Killar		Tjejer	
	Nej	Ja	Nej	Ja
Tröttnat	19	55***	22	55***
Andra intressen	9	40***	18	45***
Ledarna dåliga	29	23	27	18**
Har ej tid	5	18***	7	21*
Vill pröva nytt	7	20*	19	17
Känner att jag ej platsar	10	15	10	18
Blir inte bättre	29	9	25	21
Läxor tog för mycket tid	8	13	8	15
Kompisar slutat	17	13	12	12
För mycket tävling	5	10**	6	10
Idrottsskada	5	10	14	8
Träningstider passade ej	3	8	8	7
Vill ej tävla	11	9	15	4
För dyrt	5	4	8	8
Föräldrar kunde inte skjutsa	4	4	8	6
Dåliga kommunikationer	5	3	0	4
Ledarna sa att jag inte platsar	3	4	3	2
Annat skäl	40	20***	49	25***
Idrott mindre viktigt	23	67***	23	73***
Ledarna	11	19+	16	22
Praktiska hinder	34	33	39	32

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Ser vi till de konstruerade dimensionerna skiljer de som bytt fotbollsförening främst från de som lämnat fotbollsförening när det gäller vilken vikt man lägger vid idrotten. De som slutat i fotbollsförening anger betydligt oftare att de har tröttnat eller att de har andra intressen. Däremot är skillnaderna ganska begränsade när det gäller praktiska hinder eller då det gäller ledarnas betydelse. Detta skiljer sig delvis från vad som gäller om vi ser till skälen för att sluta i idrottsförening totalt, där de som lämnat idrottsförening även oftare tar upp praktiska hinder och ledarnas betydelse i högre utsträckning än de som slutat i idrottsförening men fortfarande är kvar i någon. En mer detaljerad analys visar att de som lämnat fotbollsförening oftare tar upp att "idrotten mindre viktig" samt "praktiska hinder" än om vi ser till samtliga som lämnar idrottsförening. Däremot nämner de mindre ofta "ledarnas roll".

Om vi ser till de enskilda svarsalternativen framträder tydliga skillnader mellan de som bytt och de som lämnat fotbollsförening. De som lämnat fotbollsförening anger oftare "att man tröttnat", "att man har andra intressen" och "att man inte har tid". Vid sidan av detta gäller att killar som lämnar fotbollsförening oftare svarat att de vill "pröva något nytt", "idrottsskada" samt "att det är för mycket tävling". I motsats till detta gäller att det är vanligare att de som bytt fotbollsförening oftare uppger "andra intressen" och att det bland tjejer är vanligare att dessa tar upp "dåliga ledare".

Frågan om utslagning dyker ofta upp i den offentliga debatten. Resultaten ger inget som helst stöd för att det skulle finnas någon "direkt utslagning" – endast enstaka procent anger "ledarna sa att jag inte platsar" som skäl för att sluta. Möjligen skulle man kunna se vissa indikationer på att det skulle kunna finnas någon form av "indirekt" utslagning – cirka 15 % av de som lämnat anger "jag känner att jag inte platsar" som skäl mot cirka 10 procent bland de som byter fotbollsförening. Till detta skall kanske läggas att av de som lämnat fotbollsförening oftare tar

upp att "det är för mycket tävling" samt idrottsskada". Ungefär en femtedel av tjejerna som lämnar fotbollsförening tar också upp att de inte upplever att de blir bättre.

Jämför vi skälen för att sluta mellan fotbollsförening och idrottsförening totalt sett framträder främst skillnader bland de som bytt fotbollsförening och alla de som slutat i någon idrottsförening men fortfarande är med i någon idrottsförening. De som bytt fotbollsförening tar oftare upp att "ledarna är dåliga", "att man inte blir bättre" liksom "andra skäl" än vad som gäller allmänt för de som slutat i någon idrottsförening men fortfarande är kvar i någon. Bland killarna är det också fler som att "kompisar slutat" däremot något färre som tar upp "andra intressen". Bland tjejer kan vi också notera att de som bytt fotbollsförening något oftare tar upp "vill ej tävla" samt "idrottsskada".

När det gäller skälen för att lämna fotbollsförening skiljer sig dessa mindre från vad som gäller bland de som lämnar idrottsförening totalt sett. Både killar och tjejer tar något oftare upp "andra intressen", killar i något mindre utsträckning "att man inte blir bättre".

Frågan är hur det ser ut på högstadiet. Resultaten presenteras på liknande sätt som i mellanstadiet.

Tabell 19.b. Högstadiet. Skäl till att byta fotbollsförening i relation till om man lämnat fotbollsförening efter kön.

Skäl att sluta Lämnat idrottsförening	Killar		Tjejer	
	Nej	Ja	Nej	Ja
Tröttnat	19	49***	28	51***
Andra intressen	13	33***	13	42***
Har ej tid	11	26***	15	33**
Ledarna dåliga	32	24*	37	26*
Läxor tog för mycket tid	6	18***	8	26**
Blir inte bättre	12	15	0	29**
Dålig gemenskap	23	13**	19	24
Svårt att hinna till träning	7	15	13	21
Känner att jag ej platsar	8	12	12	24
Vill pröva nytt	11	14*	12	18*
Kompisar slutat	16	16	5	15*
Gym roligare	6	14**	10	17
Idrottsskada	8	12	10	15
Träningstider passade ej	4	7	4	14+
För mycket tävling	6	7	6	11
Aerobics, gruppträning roligare	2	3	1	13**
För lite att säga till om	5	7	5	7
Vill ej tävla	12	5+	0	6
Dåliga kommunikationer	6	5	2	6
Yoga roligare	0	0	0	11
För dyrt	4	4	5	4
Ledarna sa att jag inte platsar	5	4	6	3
Föräldrar kunde inte skjutsa	3	4	0	2
Annat skäl	27	20*	26	25
Idrott mindre viktigt	27	62***	28	66***
Praktiska hinder	14	26**	18	35**
Ledarna	39	32	48	41

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Ser vi till de tre bildade dimensionerna gälla att de som lämnat fotbollsförening oftare tar upp perspektivet ”idrott mindre viktigt” samt praktiska hinder än de som bytt fotbollsförening. Däremot är det något mindre vanligt – skillnaden är dock ej signifikant – att ledarna spelar roll. För de två första dimensionerna stämmer detta med vad som gäller för alla som slutar i idrottsförening. Däremot skiljer fotbollen ut sig när det gäller ledarnas betydelse. Ser vi till idrottsförening totalt är detta något som oftare tas upp av de som lämnat idrottsförening än av de som slutat i en idrottsförening men fortfarande är med i någon idrottsförening: För fotbollen tycks delvis motsatsen gälla. Dessa skillnader kan i huvudsak återföras till att de som bytt fotbollsförening i mindre utsträckning tar upp ledarna som ett skäl att sluta. Ser vi till de som lämnat fotbollsförening skiljer sig dessa relativt lite från hela gruppen som lämnat idrottsförening i detta avseende.

Ser vi till de enskilda skälen för att sluta med fotboll finns en del skillnader mellan de som bytt klubb och de som lämnat fotbollsförening. De som lämnat anger ofta att skälet är att de tröttnat, att de har andra intressen, att de inte har tid, att läxorna tar för mycket tid, att de vill prova något nytt, samt bland killar att gym är roligare och bland tjejer att kompisar slutat och att aerobics etc. är roligare. Däremot är det mindre vanligt att de anger som skäl att ledarna är dåligt och bland tjejer dålig gemenskap.

Om vi jämför skälen för att sluta med fotboll med de skäl som alla som slutat i idrottsförening anger framträder – liksom i mellanstadiet – främst skillnader mellan de som bytt fotbollsklubb och alla som slutat i någon idrottsförening men fortfarande är med i någon. De som bytt fotbollsklubb anger i högre utsträckning att skälet har varit att ledare är dåliga, att det är dålig gemenskap samt annat skäl. Bland killar är det också något vanligare att man inte vill tävla samt att kompisar slutat, bland tjejer att man inte blir bättre.

Om vi jämför de som lämnat fotbollsförening med alla som lämnat idrottsförening är skillnaderna genomgående mycket små, det enda som framträder är att tjejer som lämnat fotbollsförening något oftare tar upp andra intressen.

Hur ser det då ut i gymnasiet?

Tabell 19.c. Gymnasiet. Skäl till att sluta i idrottsförening. Jämförelse mellan de som bytt och de som lämnat fotbollsförening efter kön.

Skäl att sluta	Killar		Tjejer	
	Nej	Ja	Nej	Ja
Lämnat idrottsförening				
Tröttnat	26	41**	24	42**
Har ej tid	21	38**	23	39**
Andra intressen	13	33***	14	32**
Läxor tog för mycket tid	12	23*	10	31**
Ledarna dåliga	33	25+	35	24+
Dålig gemenskap	20	15	31	28
Idrottsskada	12	18	8	22*
Gym roligare	5	21***	4	14+
Föreningen lades ned	20	17	29	16
Kompisar slutat	11	15	11	18
Träningstider passade ej	5	12	3	14
Känner att jag ej platsar	8	8	11	15
Vill pröva nytt	13	10	11	12
Blir inte bättre	13	9	11	12
För mycket tävling	8	7	6	10
Dåliga kommunikationer	6	6	6	7
För lite att säga till om	11	7	5	5
Föräldrar kunde inte skjutsa	4	5	-	-
Aerobics, gruppträning roligare	2	2	4	5
Vill ej tävla	7	2	13	2
För dyrt	4	3	5	0*
Ledarna sa att jag inte platsar	6	2*	5	1+
Annat skäl	24	17+	21	21
Idrott mindre viktigt	30	54***	30	57***
Praktiska hinder	23	32+	16	42**
Ledarna	39	31*	40	35

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Om vi ser vi till de tre bildade dimensionerna påminner bilden mycket om den som framträder i högstadiet. Ungdomar som lämnar fotbollsförening tar oftare upp skäl kopplade till att idrott är mindre viktigt samt praktiska hinder, något mindre ofta ledarnas roll. Jämför vi med de som slutat i idrottsförening är det främst bland killar som fotbollsförening skiljer ut sig. De som bytt fotbollsklubb tar oftare upp ledarnas roll, praktiska hinder samt att idrott är mindre viktigt än vad som gäller för alla som slutat i en idrottsförening men fortfarande är kvar i någon. Bland killar är det också vanligare att dessa tar upp praktiska hinder.

Även om vi ser till de enskilda alternativen framträder flera skillnader mellan de som bytt klubb och de som lämnat fotbollsförening: De som lämnat fotbollsförening tar oftare upp att man tröttnat, att man inte har tid, att läxor tar för mycket tid, att det är roligare med gym (speciellt killar). Bland tjejer är det också vanligare med idrottsskada som skäl att lämna fotbollsklubb. Liksom i de två övriga stadierna gäller att få ta upp att ledarna sagt att man ej platsar som skäl, dock något vanligare bland de som bytt klubb än bland de som slutat. Bland de som slutat är det cirka 10 % bland killarna och 15 % bland tjejerna som anger som skäl att de själva upplever att de inte platsar.

En jämförelse mellan fotboll och idrottsförening totalt när det gäller skäl till att sluta visar – liksom på de bägge lägre stadierna – att skillnader främst framträder mellan de som bytt fotbollsförening och de som slutat i en idrottsförening men fortfarande är kvar i någon. Ungdomar som bytt fotbollsförening tar i högre utsträckning upp att ledarna är dåliga, att man inte har tid,

att gemenskapen är dålig samt annat skäl. Bland tjejerna tar dessa också oftare upp att föreningen lades ned samt att man inte vill tävla. Jämför vi skäl till att lämna är skillnaden mellan de som lämnar fotbollsförening och alla de som lämnar idrottsförening genomgående små.

6.1 En sammanfattande bild

Oberoende av ålder är de vanligaste skälen till att man slutar i en fotbollsförening att man tröttnat, andra intressen, att ledarna är dåliga, att man inte har tid samt i högstadiet och gymnasiet att läxor tar för mycket tid. Alla dessa skäl tas oftare upp av de som lämnar fotbollsförening än de som byter förening. Många anger också andra skäl än de som räknas upp i frågan men detta är vanligare bland de som bytt fotbollsförening än de som lämnat, speciellt i mellanstadiet och bland killar i högstadiet. Få – oberoende av om de bytt eller lämnat fotbollsförening - uppger att de slutat för att ledare sagt att de inte platsar, för att det är för dyrt samt i högstadiet och gymnasiet att man inte kan påverka. Detta gäller oberoende av om man bytt eller lämnat fotbollsförening och skillnaderna mellan dessa båda grupper är i de flesta fall ganska små. Fotbollen skiljer sig i dessa avseende mycket lite från annan idrott. Samma bild framträder om vi ser till samtliga som slutat i någon idrottsförening.

Ser till de tre bildade dimensionerna finns ett genomgående mönster – oberoende av ålder. De som slutat i fotbollsförening tar oftare än de som bytt fotbollsförening upp att ”idrott är mindre viktigt” samt praktiska orsaker till att man slutat. Ser man till idrottsförening totalt gäller även här att de som lämnat idrottsförening i högre utsträckning uppger sådana skäl än de som slutat i en idrottsförening men fortfarande är kvar i någon idrottsförening. Däremot är skillnaden mellan de som bytt och de som lämnat fotbollsförening relativt liten om vi ser till orsaker kopplade till ledarna. Här är det t o m något vanligare att sådana skäl anges av de som bytt förening än av de som lämnat fotbollsförening. Om vi jämför med idrott allmänt skiljer sig inte mönstren för fotbollen när det gäller att ”idrott är mindre viktigt” och för praktiska orsaker till att man slutat. Däremot finns en klar skillnad när det gäller ledarnas roll som skäl för att sluta. Skillnaden mellan de som bytt och de som lämnat fotbollsförening är liten, men med en tendens till att detta något oftare tas upp av de som bytt fotbollsförening. Ser vi till idrottsförening totalt sett gäller allmänt att de som lämnat idrottsförening oftare än de som slutat i en idrottsförening men fortfarande är kvar i någon uppger detta som skäl. Här skiljer alltså fotboll tydligt ut sig från den övriga idrotten. Bakom detta döljer sig nästan enbart att barn, ungdomar som bytt fotbollsförening i högre utsträckning tar upp ledarna som ett skäl för att byta än vad de som slutat i någon idrottsförening i övrigt men fortfarande är med i någon idrottsförening.

Om vi ser till de enskilda skälen för att sluta gäller genomgående att de som lämnat fotbollsförening i minst lika stor eller i större utsträckning tar upp dessa som skäl. Endast i enstaka fall anges något skäl oftare bland de som byter fotbollsförening. I alla åldersgrupper är det vanligare att de som lämnat fotbollsförening i högre utsträckning uppger att de tröttnat, andra intressen, att man inte har tid samt att man vill pröva något nytt som skäl för att sluta. Till detta kan även kopplas att de som lämnar fotbollsförening i högstadiet och gymnasiet oftare tar upp att läxorna tar för mycket tid samt att gym, alternativt aerobics etc. är roligare som skäl. Vi kan också notera att de som lämnat fotbollsförening oftare tar upp idrottsskada som ett skäl för att sluta.

Om vi jämför fotboll med alla som slutat i någon idrottsförening totalt sett är skillnaden mellan de som lämnar fotboll och de övriga som lämnar idrottsförening liten när det gäller vilka skäl man anger till att man slutat. Här skiljer fotbollen inte ut sig speciellt. Däremot framträder en tydlig skillnad om vi jämför de som bytt fotbollsförening med andra som slutat i en idrottsförening men fortfarande är med i någon. Som vi redan noterat är det klart vanligare att de som

bytt fotbollsförening i högre utsträckning anger ledarna som en orsak till att man bytt fotbollsförening än vad som gäller i övrigt i fotbollsförening. Ser vi till enskilda skäl finner vi också att de som bytt fotbollsförening oftare tar upp att ledarna är dåliga eller att det handlar om andra skäl än de som finns med i frågan. De som bytt fotbollsförening i högstadiet och gymnasiet tar oftare upp dålig gemenskap som skäl till att man slutat och i mellanstadiet är det vanligare att dessa anger andra intressen samt att man inte blir bättre som skäl. I gymnasiet kan vi notera att de som bytt fotbollsförening i högre utsträckning tar upp att man tröttnad och att man inte har tid än andra som slutar i en idrottsförening men fortfarande är kvar i någon.

7 Skiljer sig hälsa och livskvalitet mellan de som lämnat fotbolls-förening och de som är kvar?

Resultat från en rad tidigare studier och analyser har visat att barn och ungdomar som är med i idrottsförening skattar sin hälsa och livskvalitet högre än de som inte är med¹⁴. När det gäller förekomst av psykosomatiska besvär är bilden mera oklar, i vissa fall framträder inga skillnader. En intressant fråga är givetvis om de som lämnat fotbolls-förening skattar sin hälsa och livskvalitet lägre än de som bytt fotbolls-förening. I tabell 20 redovisa dels andel som skattat sin hälsa som bra respektive ej bra (, Varken bra eller dålig, Ganska dålig, Dålig), andelen som uppger att de har minst tre psykosomatiska besvär nästan dagligen samt andelen som skattar sin livskvalitet lågt (5 eller lägre på skalan 1-10). Vid sidan av detta redovisas även medelvärden för självskattad livskvalitet och förekomst av psykosomatiska besvär.

Tabell 20. Lämnat fotbolls-förening mot bytt fotbolls-förening. Andel (%) som skattar sin hälsa som bra respektive ej bra, har minst tre psykosomatiska besvär nästan dagligen respektive låg livskvalitet samt genomsnittlig (m) livskvalitet och genomsnittlig (m) förekomst av psyko-somatiska besvär efter kön och skolstadium.

Stadium	Mått	Killar			Tjejer		
		Lämnat	Kvar	Sign. nivå	Lämnat	Kvar	Sign. nivå
Mellan	Bra hälsa	64	76	***	59	69	**
	Ej bra hälsa	8	3	***	11	4	***
	Mer än två dagliga besvär	4	4		8	4	*
	Låg livskvalitet	6	2	*	9	4	+
Hög	Bra hälsa	59	75	***	46	64	***
	Ej bra hälsa	8	4	***	15	5	***
	Mer än två dagliga besvär	8	10	+	17	14	
	Låg livskvalitet	8	5	**	17	11	**
Gym	Bra hälsa	53	68	***	40	56	***
	Ej bra hälsa	12	6	***	17	10	*
	Mer än två dagliga besvär	7	6		16	18	
	Låg livskvalitet	13	7		10	14	
Mellan	Livskvalitet (m)	8,64	9,03	*	8,28	8,74	*
Hög	Livskvalitet (m)	8,26	8,55	***	7,44	7,93	***
Gym	Livskvalitet (m)	7,81	8,22	***	7,68	7,64	
Mellan	Förekomst av besvär (m)	2,04	1,87	Ns	2,28	1,93	*
Hög	Förekomst av besvär (m)	2,20	2,17		2,39	2,21	**
Gym	Förekomst av besvär (m)	2,18	2,24	Ns	2,27	2,19	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Resultaten visar att de som lämnat fotbolls-förening än de som är med i fotbolls-förening mindre ofta uppger att deras hälsa är bra, oftare att den inte är bra. De redovisar också i genomsnitt lägre livskvalitet och fler bland dem anger att deras livskvalitet är låg. I gymnasiet tycks dock skillnaderna när det gäller upplevd livskvalitet vara något mer begränsade bland tjejer. Ser vi till förekomst av psykosomatiska besvär är bilden inte lika entydig. Bland killar är skillnaden mellan de som för närvarande är med och de som lämnat fotbolls-förening ganska liten, medan vi bland tjejer finner högre förekomst av psykosomatiska besvär bland de som lämnat fotbolls-förening än bland de som bytt i mellanstadiet. I de båda högre stadierna är skillnaden relativt

¹⁴ Elofsson, 2010. I flera andra studier har sambandet med fysisk aktivitet – innefattande även olika former av fysisk aktivitet utanför idrottsförening studerats. I många fall är en stor del av de fysiskt aktiva med i idrottsförening varför även dessa resultat ger en relativt god bild av sambandet med deltagande i idrottsförening. Såda samband studeras i **Blomdahl & Elofsson 2006, Blomdahl m fl, 2017** samt **Blomdahl & Elofsson, 2017**.

liten. De mindre skillnaderna när det gäller förekomst av psykosomatiska besvär kan kopplas samman med att vi i flera tidigare undersökningar endast funnit en svag koppling mellan deltagande i idrottsförening och förekomst av psykosomatiska besvär¹⁵.

En fördjupad analys - med kontroll för social bakgrund inkluderande familjesituation samt socioekonomisk respektive svensk/utländsk bakgrund – visar att skillnaderna mellan de som bytt och de som lämnat fotbolls-förening kvarstår när det gäller självskattad hälsa¹⁶. Barn och ungdomar som lämnat fotbolls-förening har sämre hälsa än de som för närvarande är med i fotbolls-förening även efter kontroll för social bakgrund. När det gäller låg livskvalitet är bilden inte riktigt lika entydig men bland killar och högstadietjejer gäller även visar att fler bland de som lämnat fotbolls-förening anger detta än de som för närvarande är med i fotbolls-förening. Däremot framträder inga tydliga skillnader mellan dessa båda grupper när det gäller andelen som uppger att de har minst tre psykosomatiska besvär nästan dagligen. Resultaten tyder alltså inte på att de som lämnat fotbolls-förening skulle ha psykosomatiska besvär i högre utsträckning, när vi kontrollerar för social bakgrund.

Skiljer då fotbollen ut sig från andra idrotter i dessa avseenden? I en tidigare rapport fann vi att de som lämnat idrotts-förening skattade sin hälsa och i stor utsträckning även sin livskvalitet lägre än de som för närvarande är med i idrotts-förening¹⁷. I flera fall – bland tjejer och högstadietkillar – redovisade dessa också högre förekomst av psykosomatiska besvär. Den bild vi får av fotbollen ger i huvudsak samma bild, d v s fotbollen tycks inte skilja ut sig speciellt när det gäller faktumet att de som lämnat fotbolls-förening skattar sin hälsa och livskvalitet lägre än de som för närvarande är med i fotbolls-förening. En skillnad kan dock vara värd att notera. Ser vi till fotboll är det något fler – både bland de som har lämnat och de som är med i fotbolls-förening – som skattar sin hälsa som bra, bland killarna färre som skattar den som inte bra än vad som gäller för idrott totalt sett. I övrigt skiljer däremot fotbollen inte ut sig speciellt.

¹⁵ Rapporter om besvär och deltagande i IF.

¹⁶ Analyserna har gjorts med binär logistisk regression.

¹⁷ Elofsson m fl, 2020. *Vilka slutar i en idrottsförening men är kvar och vilka slutar helt i idrottsförening?*

8 Sammanfattning

Vi har i en tidigare rapport studerat hur många som slutat i idrottsförening uppdelat mellan de som slutar i någon förening men fortfarande deltar i någon idrott och de som (i varje fall för tillfället) har ämnat idrotten¹⁸. I den här rapporten studerar vi hur det ser ut inom fotbollen. Man kan tänka sig att det finns en speciell fotbollskultur som inverkar på resultaten.

Syftet med den här rapporten är att studera hur många barn och ungdomar som byter fotbollsförening respektive lämnar fotbollen. Detta innebär att de finns två grupper bland de som slutar.

- Man byter från en fotbollsförening till en annan. Nedan betecknas detta för ”intern rörlighet”.
- Man slutar i en förening och fortsätter sedan inte med fotboll. Nedan betecknas detta att man har lämnat fotbollen. Här skall konstateras att en del av dessa – dock ett begränsat antal kan var med i idrottsförening och ägna sig åt någon annan form av idrott.

Som bas för beräkningarna används summan av antalet nuvarande medlemmar och det antal som har lämnat fotbollsförening. För att få en bakgrund kommer vi även att göra analyser av deltagandet i fotboll, dvs hur stor del av barnen och ungdomar som deltar i fotbollsförening. I samtliga fall görs separata analyser uppdelat efter kön och ålder. För alla dessa tre grupper studeras följande tre frågeställningar:

1. Hur stor andel det handlar om uppdelat efter kön och skolstadium,
2. Har det skett förändringar över tid? Underlaget är i detta fall upprepade studier i samma kommun. Sammantaget studeras här tidsintervallet från 1994 och framåt.
3. Vilken inverkan har social bakgrund – vid sida av kön och ålder? Här analyseras inverkan av familjesituation (familjekonstellation och förtroende för föräldrar) samt socioekonomisk respektive svensk/utländsk bakgrund.

Ett ytterligare syfte med rapporten är att studera skillnaderna mellan de som bytt och de som lämnat fotbollsförening när det gäller vilka skäl man uppger för att ha slutat samt att undersöka om de som lämnat fotbollsförening har sämre hälsa och livskvalitet än de som för närvarande är med i fotbollsförening.

Materialet för analyserna har hämtats från undersökningar som genomförts inom projektet *Ung livsstil* i olika kommuner. Urvalen som använts är alla slumpmässiga varför resultaten kan generaliseras till samtliga elever i de berörda kommunerna. De centrala resultaten har hämtats från undersökningar som genomförts mellan 1994 och 2019 (omfattande cirka 69 500 elever sammanlagt på mellan- och högstadiet samt gymnasiet). Sammantaget är det cirka en fjärdedel bland killarna och cirka 10 % bland tjejerna som är med i en fotbollsförening. Detta innebär att materialet för analyserna av den interna rörligheten och hur många som lämnar fotbollen bygger på ett grundmaterial på cirka 16 500 individer.

För att få en fylligare bild av situationen inom fotbollen kommer vi nedan att göra jämförelser med lagidrotter totalt samt idrottsförening totalt mer allmänt¹⁹. Både bland killar och tjejer är fotboll den största idrottsgrenen, bland tjejer i konkurrens med ridning. Ser vi lagidrott gäller

¹⁸ Elofsson m fl, 2020. *Vilka slutar i en idrottsförening men är kvar och vilka slutar helt i idrottsförening?*

¹⁹ Resultat för lagidrott totalt sett – i jämförelse med individuell idrott – har redovisats i Elofsson m fl. (2020). *Att sluta och lämna idrottsförening. En jämförelse mellan lagidrott och individuell idrott.*

bland killar att ungefär två tredjedelar av deltagandet i lagidrotter gäller fotboll²⁰ och bland tjejer ungefär hälften²¹.

8.1 Deltagande i fotbollsörening

Att killar oftare är med i fotbollsörening är ett väl känt faktum. Könsskillnaderna vi finner är här likartade, i alla skolstadier är det ungefär två och en halv gång så vanligt att killar deltar som att tjejer gör det. Nedgången med ökad ålder ser också likartad ut, för bägge könen gäller att deltagandet minskar med cirka en tredjedel från mellan- till högstadiet och sedan med lika mycket från högstadiet till gymnasiet. Detta innebär att andelen deltagare bland killar minskar från cirka 40 procent i mellanstadiet till endast 13 procent i gymnasiet. Bland tjejer minskar andelen deltagare från 15 till endast 5 procent. Utvecklingen över tid skiljer sig mellan olika kommuner men den mest framträdande tendensen är att deltagandet har minskat.

Om vi jämför med hur det ser bland lagidrott totalt sett alltså även fotboll – är de relativa könsskillnaderna större i fotboll. Fotbollen är alltså en av lagidrotterna som där jämställdheten är ovanligt låg. Om vi ser till nedgången i deltagandet med ökad ålder är nedgången – speciellt från mellan- till högstadiet – större än inom lagidrotten totalt sett.

Social bakgrund har en tydlig inverkan på deltagandet. Barn och ungdomar som bor med bägge föräldrar har ett högre deltagande än de som kommer från andra familjekonstellationer – oberoende av skillnader i socioekonomisk bakgrund. Till detta kan läggas att de som inte markerat att de har förtroende för någon förälder (och därmed troligen sämre kontakt med dessa) har lägre deltagande. Barn och ungdomar med lägre socioekonomisk bakgrund deltar i fotbollsörening i lägre utsträckning än de som har högre – även efter kontroll för svensk/utländsk bakgrund. Här har det alltså skett en stark förändring bland killar. I tidigare studier var deltagandet i fotboll jämnt när det gällde socioekonomisk bakgrund. Utländsk bakgrund i sig själv alltså även efter kontroll för socioekonomisk bakgrund - har en tydlig påverkan. Även här finns tecken mot att ojämlikheten kan ha ökat bland killar. Barn och ungdomar med utländsk bakgrund har genomgående lägre deltagande än de som har svensk bakgrund. I inget av dessa avseende skiljer sig fotbollen från vad som gäller för lagidrott i sin helhet.

8.2 Vilka har bytt fotbollsörening?

Andel som byter förening inom fotbollen är av samma storlek bland killar och tjejer men ökar med ökad ålder från strax över fem procent i mellanstadiet till strax över 10 procent i högstadiet och gymnasiet. Ser vi till utveckling över tid tycks det ha skett en nedgång i mellanstadiet medan tendens till ökning är mest framträdande i de båda högre stadierna.

Analysen av sambanden med social bakgrund tyder på att denna har en begränsad inverkan. Det samband som främst framträder gäller svensk/utländsk bakgrund och visar att den interna rörligheten (byte av förening) bland killar är högre bland de som har utländsk bakgrund än bland de som har svensk bakgrund. I mellanstadiet och gymnasiet ligger denna högst bland andra generationens invandrarkillar medan skillnaden mellan andra och första generationen är liten i högstadiet. Även analyserna av den interna rörligheten inom lagidrott totalt sett visar att social bakgrund har svag inverkan. Fotbollen tycks dock till viss del skilja ut sig genom en starkare koppling till svensk/utländsk bakgrund bland killar.

²⁰ I mellanstadiet 71 %, i högstadiet 67 %, i gymnasiet 62 %.

²¹ I mellanstadiet 48 %, i högstadiet 53 %, i gymnasiet 50 %.

8.3 Vilka lämna fotbollsförening?

Andelen som lämnar fotbollen ökar med ökad ålder. Både bland killar och tjejer ligger denna på cirka i mellanstadiet kring 20 procent och ökar sedan till ungefär en fjärdedel i högstadiet. Bland killar ligger den sedan på samma nivå i gymnasiet medan den bland tjejer stiger till en tredjedel. Bland killar pekar resultaten mot att andelen som lämnar fotbollen har ökat över tid i samtliga åldersgrupper, medan det bland tjejer inte tycks ha skett några mer systematiska förändringar.

Social bakgrund har en starkare inverkan på om killar lämnar fotbollen än på om tjejer gör det. Bland killar gäller att de som bor med bägge föräldrar mindre ofta lämnar än de som bor i andra familjekonstellationer. Samma gäller även bland mellanstadietjejer medan familjekonstellation har begränsad påverkan för tjejer på de båda högre stadierna. Endast enstaka samband med socioekonomisk bakgrund framträder, de som finns tyder att det är vanligare bland killar att både de som har hög och de som har låg bakgrund oftare lämnar fotboll än de som kommer från mittengruppen. Bland killar är sambanden med svensk/utländsk bakgrund svaga medan det bland tjejer gäller att de som har utländsk bakgrund i högre utsträckning lämnar fotbollsförening än de som har svensk bakgrund.

En jämförelse med lagidrott totalt (alltså inklusive fotboll) visar att social bakgrund bland killar har lägre inverkan i fotboll. Ser man lagidrott samlat gäller att killar med utländsk bakgrund i högre utsträckning lämnar lagidrott än de som har svensk bakgrund. När vi ser till fotboll blir inverkan av svensk bakgrund mycket svagare. Fotbollen tycks alltså vara bättre på att hålla kvar killar med utländsk bakgrund. Bland tjejer skiljer sig fotbollen knappast från de resultat som framkommer vid analysen av samtliga lagidrotter.

8.4 Skäl att sluta i fotbollsförening

Oberoende av ålder är de vanligaste skälen till att man slutar i en fotbollsförening att man tröttnat, andra intressen, att ledarna är dåliga, att man inte har tid samt i högstadiet och gymnasiet att läxor tar för mycket tid. Alla dessa skäl tas oftare upp av de som lämnar fotbollsförening än de som byter förening. Många anger också andra skäl än de som räknas upp i frågan men detta är vanligare bland de som bytt fotbollsförening än de som lämnat, speciellt i mellanstadiet och bland killar i högstadiet. Få – oberoende av om de bytt eller lämnat fotbolls-förening - uppger att de slutat för att ledare sagt att de inte platsar, för att det är för dyrt samt i högstadiet och gymnasiet att man inte kan påverka. Detta gäller oberoende av om man bytt eller lämnat fotbollsförening och skillnaderna mellan dessa båda grupper är i de flesta fall ganska små. Fotbollen skiljer sig i dessa avseende mycket lite från annan idrott. Om vi ser till de enskilda skälen för att sluta gäller genomgående att de som lämnat fotbollsförening i minst lika stor eller i större utsträckning tar upp dessa som skäl. Endast i enstaka fall anges något skäl oftare bland de som byter fotbollsförening. I alla åldersgrupper är det vanligare att de som lämnat fotbollsförening i högre utsträckning uppger att de tröttnat, andra intressen, att man inte har tid samt att man vill pröva något nytt som skäl för att sluta. Till detta kan även kopplas att de som lämnar fotbollsförening i högstadiet och gymnasiet oftare tar upp att läxorna tar för mycket tid samt att gym, alternativt aerobics etc. är roligare som skäl. Vi kan också notera att de som lämnat fotbollsförening oftare tar upp idrottsskada som ett skäl för att sluta.

Ser till de tre bildade dimensionerna finns ett genomgående mönster – oberoende av ålder. De som slutat i fotbollsförening tar oftare än de som bytt fotbollsförening upp att ”idrott är mindre viktigt” samt praktiska orsaker till att man slutat. Här är det t o m något vanligare att sådana skäl anges av de som bytt förening än av de som lämnat fotbollsförening. Om vi jämför med idrott allmänt skiljer sig inte mönstren för fotbollen när det gäller att ”idrott är mindre viktigt”

och för praktiska orsaker till att man slutat. Ser man till idrottsförening totalt gäller även här att de som lämnat idrottsförening i högre utsträckning uppger sådana skäl än de som slutat i en idrottsförening men fortfarande är kvar i någon idrottsförening. Däremot finns en klar skillnad när det gäller ledarnas roll som skäl för att sluta. Som redan nämnt är det liten skillnad mellan de som bytt och de som lämnat fotbollsförening, men en tendens till att detta något oftare tas upp av de som bytt fotbollsförening. Ser vi till idrottsförening totalt sett gäller allmänt att de som lämnat idrottsförening oftare än de som slutat i en idrottsförening men fortfarande är kvar i någon uppger detta som skäl. Här skiljer alltså fotboll tydligt ut sig från den övriga idrotten. Bakom detta döljer sig nästan enbart att barn, ungdomar som bytt fotbollsförening i högre utsträckning tar upp ledarna som ett skäl för att byta än vad de som slutat i någon idrottsförening i övrigt men fortfarande är med i någon idrottsförening.

Om vi jämför fotboll med alla som slutat i någon idrottsförening totalt sett är skillnaden mellan de som lämnar fotboll och de övriga som lämnar idrottsförening liten när det gäller vilka skäl man anger till att man slutat. Här skiljer fotbollen inte ut sig speciellt. Däremot framträder en tydlig skillnad om vi jämför de som bytt fotbollsförening med andra som slutat i en idrottsförening men fortfarande är med i någon. Som vi redan noterat är det klart vanligare att de som bytt fotbollsförening i högre utsträckning anger ledarna som en orsak till att man bytt fotbollsförening än vad som gäller i övrigt i fotbollsförening. Ser vi till enskilda skäl finner vi också att de som bytt fotbollsförening oftare tar upp att ledarna är dåliga eller att det handlar om andra skäl än de som finns med i frågan. De som bytt fotbollsförening i högstadiet och gymnasiet tar oftare upp dålig gemenskap som skäl till att man slutat och i mellanstadiet är det vanligare att dessa anger andra intressen samt att man inte blir bättre som skäl. I gymnasiet kan vi notera att de som bytt fotbollsförening i högre utsträckning tar upp att man tröttnad och att man inte har tid än andra som slutar i någon idrottsförening men fortfarande är kvar i någon.

8.5 Hälsa och livskvalitet

Resultaten visar att de som lämnat fotbollsförening än de som är med i fotbollsförening mindre ofta uppger att deras hälsa är bra, oftare att den inte är bra. De redovisar också i genomsnitt lägre livskvalitet och fler bland dem anger att deras livskvalitet är låg. I gymnasiet tycks dock skillnaderna när det gäller upplevd livskvalitet vara något mer begränsade bland tjejer. Ser vi till förekomst av psykosomatiska besvär är bilden inte lika entydig. Bland killar är skillnaden mellan de som för närvarande är med och de som lämnat fotbollsförening ganska liten, medan vi bland tjejer finner högre förekomst av psykosomatiska besvär bland de som lämnat fotbollsförening i mellanstadiet. I de båda högre stadierna är skillnaden relativt liten. De mindre skillnaderna när det gäller förekomst av psykosomatiska besvär kan kopplas samman med att vi i flera tidigare undersökningar endast funnit en svag koppling mellan deltagande i idrottsförening och förekomst av psykosomatiska besvär²².

En fördjupad analys - med kontroll för social bakgrund inkluderande familjesituation samt socioekonomisk respektive svensk/utländsk bakgrund – visar att skillnaderna mellan de som bytt och de som lämnat fotbollsförening kvarstår när det gäller självskattad hälsa²³. Barn och ungdomar som lämnat fotbollsförening har sämre hälsa än de som för närvarande är med i fotbollsförening även efter kontroll för social bakgrund. När det gäller låg livskvalitet är bilden inte riktigt lika entydig men bland killar och högstadietjejer gäller även att fler bland de som lämnat fotbollsförening anger detta än de som för närvarande är med i fotbollsförening. Däremot framträder inga tydliga skillnader mellan dessa båda grupper när det gäller andelen som

²² Rapporter om besvär och deltagande i IF.

²³ Analyserna har gjorts med binär logistisk regression.

uppgger att de har minst tre psykosomatiska besvär nästan dagligen. Resultaten tyder alltså inte på att de som lämnat fotbollsförening skulle ha psykosomatiska besvär i högre utsträckning.

Skiljer då fotbollen ut sig från andra idrotter i dessa avseenden? I en tidigare rapport fann vi att de som lämnat idrottsförening skattade sin hälsa och i stor utsträckning även sin livskvalitet lägre än de som för närvarande är med i idrottsförening²⁴. I flera fall – bland tjejer och högsta-diekillar – redovisade dessa också högre förekomst av psykosomatiska besvär. Den bild vi får av fotbollen är i huvudsak den samma, d v s fotbollen tycks inte skilja ut sig speciellt när det gäller faktumet att de som lämnat fotbollsförening skattar sin hälsa och livskvalitet lägre än de som för närvarande är med i fotbollsförening. En skillnad kan dock vara värd att notera. Ser vi till fotboll är det fler – både bland de som har lämnat och de som är med i fotbollsförening – som skattar sin hälsa som bra, bland killarna färre som skattar den som inte bra än vad som gäller för idrott totalt sett. I övrigt skiljer däremot fotbollen inte ut sig speciellt.

²⁴ Elofsson m fl, 2020. *Vilka slutar i en idrottsförening men är kvar och vilka slutar helt i idrottsförening?*

Referenser

- Blomdahl/Elofsson (2007).** *Hur många motionerar/idrottar för lite och vilka är dom?* Stockholms universitet: Institutionen för socialt arbete, Stockholm stad: Idrottsförvaltningen, forskningsenheten.
- Blomdahl/Elofsson (2017).** *Jämställd och jämlik! – en studie av hälsa och offentligt resursutnyttjande på fritidsområdet bland barn och ungdomar i Stockholm stad i jämförelse med andra kommuner.* Stockholms universitet: Institutionen för socialt arbete, Stockholm stad: Idrottsförvaltningen.
- Blomdahl U, Elofsson S, Lengheden L, Bergmark K, Åkesson M. (2019).** *Ökar ojämlikheten i föreningsidrotten? En studie av socioekonomisk bakgrund och barns och ungdomars deltagande i idrottsförening.* Ung livsstil, Nr 24. www.unglivsstil.org
- Blomdahl U, Elofsson S, Åkesson M, Bergmark K, Lengheden L. (2019).** *Ökar ojämlikheten utifrån socioekonomisk bakgrund när barn och ungdomar är med i flera idrotter?* Ung livsstil, Nr 29. www.unglivsstil.org
- Blomdahl U, Elofsson S, Bergmark K, Lengheden L. (2019).** *Ung livsstil MALMÖ. En studie av ungdomar i högstadiet.* Malmö stad. Stockholms universitet: Institutionen för socialt arbete. Malmo.se/Kommun-politik/Organisation/Förvaltningar/Fritidsforskningen7ung-livsstil-Malmö.
- Centrum för idrottsforskning (2019).** *Idrotten och (o)jämlikheten. I medlemmarnas eller samhället intresse?* Centrum för idrottsforskning 2019:2.
- Elofsson S, Åkesson M, Blomdahl U, Lengheden L. (2019).** *Vilka slutar i en idrottsförening men är kvar i en annan idrottsförening och vilka slutar helt i idrottsförening.* Ung livsstil, Nr xx. www.unglivsstil.org
- Franzén M, Peterson T. (2004).** *Varför lämnar ungdomar idrotten?* Riksidrottsförbundet, FOU-rapport 2004:3.
- Trygged S, Elofsson S. (2018).** *Skolerfarenheter och självskattad hälsa bland elever i särskolan.* Högskolan i Gävle. FoU-rapport nr 48.
- Wagnsson S. (2009).** *Föreningsidrott som socialisationsmiljö. En studie av idrottens betydelse för barns och ungdomars psykosociala utveckling.* Doktorsavhandling. Karlstad University Studies 2009:53.

Bilaga. Underlag för beräkningar.

Tabell B.1. Mellanstadiet. Fotbollsförening. Antal medlemmar samt antal som slutat respektive har lämnat efter kön och kommun/undersökningsår..

Kommun/år	Medlem		Slutat		Lämnat		Bas	
	P	F	P	F	P	F	P	F
Farsta, 2004	92	44	38	13	28	9	120	53
Farsta, 2013	96	30	41	22	34	21	130	51
Stockholm, 2004	709	286	234	78	158	70	867	356
Stockholm, 2013	361	114	110	54	86	48	447	162
Haninge, 2004	116	44	38	15	31	13	147	57
Haninge, 2012	94	46	30	18	23	14	117	60
Helsingborg, 2000	136	37	34	13	21	10	157	47
Helsingborg, 2003	180	71	46	15	24	10	204	81
Helsingborg, 2006	181	58	57	17	35	17	216	75
Helsingborg, 2009	158	89	47	22	36	18	194	107
Helsingborg, 2012	169	74	68	20	43	18	212	92
Helsingborg, 2015	304	121	113	23	75	19	379	140
Helsingborg, 2018	195	92	93	30	64	22	259	114
Helsingborg, 2021	237	87	69	22	42	18	279	105
Jönköping, 1994	86	95	12	18	9	11	95	106
Jönköping, 1997	58	77	9	7	6	5	64	82
Jönköping, 2000	63	107	7	19	3	7	66	114
Jönköping, 2015	111	138	30	36	20	17	131	155
Jönköping, 2018	194	135	23	15	11	12	205	147
Jönköping, 2021	168	116	24	26	11	3	181	139
Huddinge, 2015	174	62	39	17	20	13	194	75
Malmö, 2019	365	122	170	38	120	36	485	158
Sävsjö, 2018	34	10	16	5	15	4	49	14
Täby, 2013	116	53	23	18	13	14	129	67
Täby, 2018	160	75	31	17	25	13	185	88
<i>Summa</i>	<i>4557</i>	<i>2183</i>	<i>1402</i>	<i>578</i>	<i>953</i>	<i>442</i>	<i>5512</i>	<i>2645</i>

Tabell B.2. Högstadiet. Fotbollsförening. Antal medlemmar samt antal som slutat respektive har lämnat efter kön och kommun/undersökningsår..

Kommun/år	Medlem		Slutat		Lämnat		Bas	
	P	F	P	F	P	F	P	F
Askersund, 2019	22	20	15	7	10	6	32	26
Eskilstuna, 2019	139	88	70	47	48	36	187	124
Farsta, 2004	51	9	33	6	24	5	75	14
Farsta, 2013	77	17	44	10	30	8	107	25
Stockholm, 2004	376	131	222	107	167	97	543	228
Stockholm, 2013	218	82	146	44	102	37	320	119
Haninge, 2004	64	42	33	18	21	17	85	59
Haninge, 2012	49	18	19	7	13	6	62	24
Haninge, 2016/17	75	27	29	13	21	9	96	36
Heby, 2019	33	26	11	10	2	9	35	35
Helsingborg, 2000	112	30	40	20	16	19	128	49
Helsingborg, 2003	118	27	41	10	26	10	144	37
Helsingborg, 2006	156	61	46	17	24	10	180	71
Helsingborg, 2009	118	47	43	26	29	21	147	68
Helsingborg, 2012	64	43	29	18	20	14	84	57
Helsingborg, 2015	124	37	51	20	35	16	159	53
Helsingborg, 2018	191	66	70	30	45	26	236	92
Helsingborg, 2021	133	55	49	20	28	16	161	71
Huddinge, 2015	134	63	71	42	54	35	188	98
Jönköping, 1994	112	44	34	11	29	9	141	53
Jönköping, 1997	134	52	35	15	27	12	161	64
Jönköping, 2000	115	58	49	21	37	20	152	78
Jönköping, 2012	175	100	57	35	45	28	220	128
Jönköping, 2015	151	93	44	24	28	14	179	107
Jönköping, 2018	171	88	46	51	30	40	201	128
Jönköping, 2021	153	120	39	46	29	36	182	156
Knivsta, 2018/19	72	45	39	34	24	19	96	64
Sävsjö, 2018	28	11	7	3	4	3	32	14
Lidingö, 2003	70	8	21	7	20	7	90	15
Lidingö, 2007	74	16	28	6	25	4	99	20
Lidingö, 2011	58	24	33	15	29	3	87	27
Lidingö, 2019	103	24	45	4	38	4	141	28
Malmö, 2015	251	63	109	50	65	34	316	97
Malmö, 2019	201	53	127	41	77	33	278	86
Täby, 2013	40	24	11	6	11	6	51	30
Täby, 2018	107	46	45	25	25	18	132	64
Värmdö, 2013	61	34	21	9	13	7	74	41
Värmdö, 2018	77	14	15	5	9	5	86	19
<i>Summa</i>	<i>4407</i>	<i>1806</i>	<i>1867</i>	<i>880</i>	<i>1280</i>	<i>699</i>	<i>5687</i>	<i>2505</i>

Tabell B.3. Gymnasiet. Fotbollsörening. Antal medlemmar samt antal som slutat respektive har lämnat efter kön och kommun/undersökningsår..

Kommun/år	Medlem		Slutat		Lämnat		Bas	
	P	F	P	F	P	F	P	F
Falkenberg, 2019	69	31	32	14	16	11	85	42
Stockholm, 2004	119	23	86	49	60	46	179	69
Stockholm, 2013	72	37	66	47	49	39	121	76
Haninge, 2004	35	7	25	10	17	8	52	15
Haninge, 2012	22	31	12	9	6	6	28	37
Haninge, 2016/17	45	22	20	8	10	5	55	27
Helsingborg, 2000	71	18	48	16	37	14	108	32
Helsingborg, 2003	99	39	32	12	19	9	118	48
Helsingborg, 2006	70	23	26	10	18	9	88	32
Helsingborg, 2009	63	28	22	15	17	12	80	40
Helsingborg, 2012	52	24	16	17	12	13	64	37
Helsingborg, 2015	81	23	42	14	24	12	105	35
Helsingborg, 2018	53	14	28	8	19	6	72	20
Helsingborg, 2021	48	21	20	8	12	6	60	27
Jönköping, 1994	68	22	18	6	10	5	78	27
Jönköping, 1997	66	26	22	12	14	9	80	35
Jönköping, 2000	59	20	16	3	8	3	67	23
Jönköping, 2012	54	28	21	23	17	19	71	47
Jönköping, 2015	93	56	45	33	33	20	126	76
Jönköping, 2018	96	42	24	33	12	26	108	68
Jönköping, 2021	67	48	33	18	21	13	88	61
Huddinge, 2015	93	29	60	22	38	16	131	45
Lidingö, 2007	31	6	6	5	4	5	35	11
Lidingö, 2011	52	7	28	10	19	9	71	16
Lidingö, 2019	76	16	26	11	16	8	92	24
Malmö, 2020	105	33	48	21	29	14	134	47
Täby, 2013	68	34	37	15	27	13	95	47
Täby, 2019	56	17	28	6	20	4	76	21
<i>Summa</i>	<i>1883</i>	<i>725</i>	<i>887</i>	<i>455</i>	<i>584</i>	<i>360</i>	<i>2467</i>	<i>1085</i>

Tabell B4.a. Mellanstadiet. Skäl till att sluta i idrottsförening i relation till om man lämnat idrottsförening efter kön.

Skäl att sluta Lämnat idrottsförening	Killar		Tjejer	
	Nej	Ja	Nej	Ja
Tröttnat	22	52*	20	49***
Andra intressen	18	31***	20	32***
Ledarna dåliga	10	19***	9	19***
Har ej tid	8	20***	8	16***
Blir inte bättre	3	17**	3	15*
Kompisar slutat	7	17***	6	13***
Vill pröva nytt	9	14	15	14
Känner att jag ej platsar	4	13***	5	15***
Läxor tog för mycket tid	4	14***	5	10***
Vill ej tävla	4	10**	3	9**
Idrottsskada	3	9***	3	10***
Träningstider passade ej	8	7	9	10
För mycket tävling	3	9***	3	8***
Dålig gemenskap	2	7	3	8
För dyrt	2	4***	3	9***
Föräldrar kunde inte skjutsa	4	5	6	8
Dåliga kommunikationer	1	6***	1	7***
Ledarna sa att jag inte platsar	1	3***	1	1
Annat skäl	11	18***	12	24***
Idrott mindre viktigt	28	63***	30	62***
Ledarna	12	29***	12	31***
Praktiska hinder	7	21***	8	22***

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Tabell B4.b. Högstadiet. Skäl till att sluta i idrottsförening i relation till om man lämnat idrottsförening efter kön.

Skäl att sluta Lämnat idrottsförening	Killar		Tjejer	
	Nej	Ja	Nej	Ja
Tröttnat	20	48***	21	49***
Andra intressen	19	33**	20	29***
Har ej tid	12	22***	14	30***
Läxor tog för mycket tid	6	21***	9	28***
Blir inte bättre	9	19***	12	27***
Ledarna dåliga	11	20***	13	23***
Dålig gemenskap	7	16***	8	20***
Vill pröva nytt	6	14***	8	20***
Känner att jag ej platsar	4	14***	8	20***
Svårt att hinna till träning	9	17+	9	17
Kompisar slutat	7	18***	6	15***
Gym roligare	4	17***	4	16***
Träningsider passade ej	5	9**	5	15***
Idrottsskada	4	12***	5	12***
För mycket tävling	3	7***	4	11***
Vill ej tävla	2	10***	3	6
För dyrt	2	6***	3	9***
Aerobics, gruppträning roligare	1	3*	4	11***
För lite att säga till om	3	5**	4	8**
Dåliga kommunikationer	2	6***	2	6***
Föräldrar kunde inte skjutsa	4	6	1	4
Yoga roligare	1	0	9	6
Ledarna sa att jag inte platsar	1	2*	1	2+
Annat skäl	12	16**	11	21***
Idrott mindre viktigt	27	61***	29	58***
Praktiska hinder	10	28***	14	38***
Ledarna	15	30***	18	36***

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Tabell B4.c. Gymnasiet. Skäl till att sluta i idrottsförening i relation till om man lämnat idrottsförening efter kön.

Skäl att sluta Lämnat idrottsförening	Killar		Tjejer	
	Nej	Ja	Nej	Ja
Tröttnat	15	42***	13	43***
Har ej tid	12	36***	11	38***
Läxor tog för mycket tid	6	22***	7	37***
Andra intressen	13	26	11	25
Ledarna dåliga	11	18***	10	21***
Gym roligare	5	21***	3	15***
Idrottsskada	5	15***	5	19***
Dålig gemenskap	8	13**	10	21***
Kompisar slutat	6	16***	6	15***
Träningstider passade ej	5	14***	7	17***
Blir inte bättre	4	12**	6	17***
Föreningen lades ned	17	9	13	15
Känner att jag ej platsar	3	9***	5	13***
Vill pröva nytt	6	9*	5	13***
För mycket tävling	3	7***	3	13***
Dåliga kommunikationer	2	7***	2	8***
För dyrt	2	6***	2	9***
För lite att säga till om	3	6+	3	7**
Aerobics, gruppträning roligare	0	1	2	8*
Vill ej tävla	1	5**	2	3
Ledarna sa att jag inte platsar	1	2	1	2*
Föräldrar kunde inte skjutsa	4	1	0	0
Annat skäl	9	14**	10	19***
Idrott mindre viktigt	21	52***	17	52***
Praktiska hinder	11	34***	13	46***
Ledarna	13	25***	13	30***

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Tabell 12.a. Mellanstadiet. Fotboll – IF. Skäl till att sluta i idrottsförening i relation till om man lämnat idrottsförening efter kön.

Skäl att sluta Lämnat idrottsförening	Killar		Tjejer	
	Nej	Ja	Nej	Ja
Tröttnat	-3	3	2	6
Andra intressen	-9	9	-2	13
Ledarna dåliga	19	4	18	-1
Har ej tid	-3	-2	-1	5
Blir inte bättre	26	-8	22	6
Kompisar slutat	10	-4	6	-1
Vill pröva nytt	-2	6	4	3
Känner att jag ej platsar	6	2	5	3
Läxor tog för mycket tid	4	-1	3	5
Vill ej tävla	7	-1	12	-5
Idrottsskada	2	1	11	-2
Träningstider passade ej	-5	1	-1	-3
För mycket tävling	2	1	3	2
Dålig gemenskap	--	6	--	--
För dyrt	3	0	5	-1
Föräldrar kunde inte skjutsa	0	-1	2	-2
Dåliga kommunikationer	4	-3	-1	-3
Ledarna sa att jag inte platsar	2	1	2	1
Annat skäl	29	2	37	1
Idrott mindre viktigt	-5	4	-7	11
Ledarna	-1	-10	4	-9
Praktiska hinder	27	12	31	10

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Tabell 12.b. Högstadiet. Skäl till att sluta i idrottsförening i relation till om man lämnat idrottsförening efter kön.

Skäl att sluta Lämnat idrottsförening	Killar		Tjejer	
	Nej	Ja	Nej	Ja
Tröttnat	-1	1	7	2
Andra intressen	-6	0	-7	13
Har ej tid	-1	4	1	3
Läxor tog för mycket tid	0	-3	-1	-2
Blir inte bättre	3	-4	-12	2
Ledarna dåliga	21	4	24	3
Dålig gemenskap	16	-3	11	4
Vill pröva nytt	5	0	4	-2
Känner att jag ej platsar	4	-2	4	4
Svårt att hinna till träning	-2	-2	4	4
Kompisar slutat	9	-2	-1	0
Gym roligare	2	-3	6	1
Träningstider passade ej	-1	-2	-1	-1
Idrottsskada	4	0	5	3
För mycket tävling	3	0	2	0
Vill ej tävla	10	-5	-3	0
För dyrt	2	-2	2	-5
Aerobics, gruppträning roligare	1	0	-3	2
För lite att säga till om	2	2	1	-1
Dåliga kommunikationer	4	-1	0	0
Föräldrar kunde inte skjutsa	-1	-2	-1	-2
Yoga roligare	-1	0	-9	5
Ledarna sa att jag inte platsar	4	2	5	1
Annat skäl	15	4	15	4
Idrott mindre viktigt	0	1	-1	8
Praktiska hinder	4	-2	4	-3
Ledarna	24	2	30	5

Tabell 12.c. Gymnasiet. Fotboll – IF. Skäl till att sluta i idrottsförening i relation till om man lämnat idrottsförening efter kön.

Skäl att sluta Lämnat idrottsförening	Killar		Tjejer	
	Nej	Ja	Nej	Ja
Tröttnat	11	-1	11	-1
Har ej tid	9	2	12	1
Läxor tog för mycket tid	6	1	3	-6
Andra intressen	0	7	3	7
Ledarna dåliga	22	7	25	3
Gym roligare	0	0	1	-1
Idrottsskada	7	3	3	3
Dålig gemenskap	12	2	21	7
Kompisar slutat	5	-1	5	3
Träningstider passade ej	0	-2	-4	-3
Blir inte bättre	9	-3	5	-5
Föreningen lades ned	3	8	16	1
Känner att jag ej platsar	5	-1	6	2
Vill pröva nytt	7	1	6	-1
För mycket tävling	5	0	3	-3
Dåliga kommunikationer	4	-1	4	-1
För dyrt	2	-3	3	-9
För lite att säga till om	8	1	2	-2
Aerobics, gruppträning roligare	2	1	2	-3
Vill ej tävla	6	-3	11	-1
Ledarna sa att jag inte platsar	5	0	4	-1
Föräldrar kunde inte skjutsa	0	4	-	-
Annat skäl	15	3	11	2
Idrott mindre viktigt	9	2	13	5
Praktiska hinder	12	-2	3	-4
Ledarna	26	6	27	5

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.